

Guia de l'estudiant

2000 | 2001

Universitat de Vic

Mestre.

Educació Especial

Facultat d'Educació

UNIVERSITAT DE VIC

Biblioteca

Índex

Presentació	5
La Facultat d'Educació	7
Estructura	7
Òrgans de Govern	7
Departaments, professors i professionals de serveis	8
Calendari Acadèmic	11
Organització dels Ensenyaments	13
Pla d'Estudis 2000.....	13
Pla d'Estudis 1992	14
Ordenació temporal de l'ensenyament	14
Programes de les assignatures	15
Assignatures obligatòries de 1r curs (Pla d'Estudis 2000)	15
Didàctica General	15
Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar	18
Expressió Plàstica i Musical (Expressions Artístiques: Musical, Plàstica i Audiovisual)	21
Llengua i la seva Didàctica (Didàctica de la Llengua i la Literatura)	25
Teories i Institucions Contemporànies d'Educació	28
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	31
Coneixement del medi Natural, Social i Cultural	33
Matemàtiques i la seva Didàctica	35
Assignatura obligatòria de 1r curs (Pla d'Estudis 1992)	38
Educació Física per a Alumnes amb Necessitats Educatives Especials	38
Assignatures obligatòries de 2n curs (Pla d'Estudis 1992)	40
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Mental.....	40
Tractaments Educatius dels Trastorns de la Llengua Escrita	43
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Auditiva	46
Psicologia Educativa	48
Pràctiques II	50
Educació de l'Excepcionalitat	52
Sociologia de l'Educació	53
Assignatures obligatòries de 3r curs (Pla d'Estudis 1992)	55
Educació i Societat en canvi	55
Trastorns de Conducta i Personalitat	57
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual	59
Pràctiques III	61
Organització del Centre Escolar	63
Inadaptació i Treball Social en Educació Especial	65
Aspectes Didàctics i Organitzatius de l'Educació Especial	67
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Motòrica	69

Presentació

Benvolgut/da estudiant:

Amb aquestes quatre ratlles de presentació s'enceta la «Guia de l'estudiant» per al curs 2000-2001 en la qual trobaràs els aspectes bàsics per orientar-te en la teva activitat a la Facultat d'Educació.

Si ets un nou estudiant del nostre centre, et donem la benvinguda i et recomanem vivament la lectura de la «Guia». Si ja ets estudiant de cursos anteriors també et fem la mateixa recomanació perquè cada curs hi ha novetats i modificacions respecte de la «Guia» anterior.

La part central de la «Guia» són els programes de les assignatures obligatòries, amb el nom dels professors que les imparteixen, les metodologies, bibliografies, sistemes d'avaluació. Val la pena que a l'inici de curs facis una bona lectura dels programes que cursaràs per fer-te una idea de l'enfocament, les temàtiques i les tasques que hauràs de realitzar. Un cop iniciat el curs, la «Guia» et servirà de referència constant: tingues en compte també que al mes de febrer canviaràs d'assignatures i en començaràs de noves. També has de tenir en compte que els nostres estudis són de caràcter presencial. En aquest sentit, l'assistència continuada a classe és un factor que es valora per part dels professors.

Però també és molt important que repassis la informació referent a l'organització de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic, així com tota la informació que et cal saber per entendre el funcionament del Pla d'Estudis perquè d'aquesta manera podràs triar i canalitzar els teus interessos personals amb més coneixement de causa. Aquesta «Guia» es complementa amb el volum que conté la informació de les assignatures optatives i de lliure elecció per als estudiants de 2n i 3r de les diferents especialitats de Mestre.

Esperem que la «Guia» et sigui d'utilitat i et recomanem que la tinguis sempre a mà per poder-la consultar. Finalment, et desitgem un bon curs acadèmic i que les previsions que professors i personal de serveis hem planificat i que consten en aquesta «Guia de l'Estudiant» es corresponguin amb la pràctica diària amb l'objectiu d'oferir una bona formació universitària.

Antoni Tort i Bardolet
Degà de la Facultat d'Educació

La Facultat d'Educació

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els següents ensenyaments:

- Mestre. Especialitat Educació Infantil
- Mestre. Especialitat Educació Primària
- Mestre. Especialitat Educació Especial
- Mestre. Especialitat Llengua Estrangera
- Mestre. Especialitat d'Educació Física
- Educació Social
- Llicenciatura de Psicopedagogia

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen els professors d'una mateixa àrea disciplinària. Actualment hi ha sis Departaments:

- Departament de Ciències i Ciències Socials
- Departament de Ciències de l'Educació
- Departament d'Educació Especial
- Departament d'Educació Infantil
- Departament d'Expressions
- Departament de Filologia

Al capdavant de cada Departament hi ha un professor/professora que exerceix de coordinador.

Òrgans de govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels següents membres:

- Dr. Antoni Tort i Bardolet, degà
- Sr. Sebastià Riera i Cusí, cap d'Estudis
- Dr. Robert Ruiz i Bel, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
- Sr. Joan Soler i Mata, coordinador dels estudis de Mestre
- Sr. Antoni Uix i Güell, gerent
- Sra. Montserrat Vilalta i Ferrer, secretària

La Junta de Facultat

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat.

Està constituïda per:

- El degà de la Facultat, que la presideix.
- La resta de membres del deganat de la Facultat.
- Els caps de departament.
- Dos representants dels professors amb docència plena o exclusiva a la Facultat.
- Dos estudiants de la Facultat.
- Un representant del personal no docent destinat a la Facultat.

Departaments, professorat i professionals dels serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

- Cap:* Josep Casanovas i Prat
Professors: Josep Ayats i Bancells
Miquel Caballeria i Suriñach
Pau Casañas i Xuriach
Montserrat Casas i Casacuberta
Marta Marimon i Martí
Jordi Martí i Feixas
Joan Mir i Tubau
Santiago Ponce i Vivet
Ramon Rial i Carbonell
Sebastià Riera i Cusí
Andreu Roca i Prat
Carme Sanmartí i Roset
Jacint Torrents i Buxó
Joan Vancells i Flotats

Departament de Ciències de l'Educació

- Cap:* Isabel Carrillo i Flores
Professors: Jaume Carbonell i Sebarroja
Miquel Casanovas i Prat
Eulàlia Collelldemont i Pujadas
Esther Fatsini Matheu
Rosa Guitart i Aced
Cristina Jurado i Verdaguer
Ramon Plandiura i Vilacís
Anna Pujol i Costa
Xavier Rambla i Marigot
Josep Santacreu i Tañà
Àngel Serra i Jubany
Núria Simó i Gil
Ramon Sitjà i Domènech
Joan Soler i Mata
Montserrat Solerdelcoll i Ralló
Antoni Tort i Bardolet

Departament d'Educació Especial

- Cap:* Jesús Valero i García
Professors: Montserrat Benlloch i Burrull
Jaume Carbonés i López
Montserrat Castells i Clota
Ramon Coma i Ferrer
Manel Dionís Comas i Mongay
Fina Cullerell i Suriñach
Josep Font i Roura

José Ramón Lago Martínez
Olga Pedragosa i Xuclà
Pere Pujolàs i Maset
Gemma Riera i Romero
M. Rosa Roca i Tañà
Robert Ruiz i Bel
Joan Sala i Baiget
Núria Tarré i Gallart

Departament d'Educació Infantil

Cap: Núria Franc i Batlle
Professors: Àngel Alsina i Pastells
Irene Balaguer i Felip
M. Carme Bernal i Creus
M. Teresa Buscart i Corominas
M. Antònia Canals i Tolosa
Miquel Casadevall i Ginestet
Providència Daufí i Moreso
M. Teresa Feu i Vidal
Teresina Maideu i Puig
Maite Pujol i Mongay
Neus Sol i Mauri

Departament d'Expressions

Cap: Josep Vernis i Burés
Professors: Joan Arumí i Prat
Jaume Ayats i Abeyà
Sebastià Bardoler i Mayola
Miquel Pérez i Mas
Dolors Rusiñol i Cirera
Arnau Vernis i Llambias

Departament de Filologia

Cap: Teresa Puntí i Jubany
Professors: Francesc Codina i Valls
Jordina Corominas i Subirats
Marta Corominas i Salom
Assumpta Fargas i Riera
Josep Fornols i Puigoriol
Josep Gallart i Bau
Núria Medina i Casanovas
Ronald Puppo i Bunds
Modest Reixach i Pla
Carme Rubio i Larramona
Segimon Serrallonga i Morer
Llorenç Soldevila i Balart
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González

Coordinació Pràctiques: Providència Dauff i Moreso

Professionals dels Serveis

Cap de Secretaria: Elisabet Vila i Sala

Secretària de Direcció: Dolors Ruiz i Zafra

Secretària de Pràctiques: Dolors Muñoz i Vilaseca

Secretàries auxiliars: Rosa M. Guix i Godayol
Laura Campas

Calendari acadèmic

1r curs

Rebuda dels estudiants:

25 de setembre a les 10h. (grups matí) i a les 16h. (grups tarda).

Docència primer quadrimestre: del 25 de setembre al 19 de gener.

Exàmens:

1a convocatòria: del 22 de gener al 2 de febrer

2a convocatòria: del 25 al 29 de juny

Docència segon quadrimestre: del 19 de febrer al 8 de juny.

Exàmens:

1a convocatòria: del 12 al 22 de juny

2a convocatòria: del 3 al 17 de setembre

Estada a l'escola:

del 5 al 16 de febrer.

2n i 3r cursos

Docència primer quadrimestre: del 25 de setembre al 17 de novembre

Exàmens:

1a convocatòria: del 20 al 24 de novembre i del 5 al 9 de febrer

2a convocatòria: del 25 al 29 de juny

Docència segon quadrimestre: del 19 de febrer al 8 de juny

Exàmens:

1a convocatòria: del 12 al 22 de juny

2a convocatòria: del 3 al 17 de setembre

Pràctiques: del 27 de novembre al 2 de febrer

Dies festius a tots els centres de la UV:

12 d'octubre del 2000, dijous

13 d'octubre del 2000 (pont), divendres

1 de novembre del 2000, dimecres

6 de desembre del 2000, dimecres

7 de desembre de 2000 (pont), dijous

8 de desembre de 2000, divendres

1 de maig del 2001, dimarts

4 de juny del 2001, dilluns

5 de juliol del 2001, dijous

11 de setembre del 2001, dimarts

Vacances de Nadal:

del 23 de desembre de 2000 al 7 de gener del 2001 (ambdós inclosos)

Vacances de Setmana Santa:

del 7 al 16 d'abril del 2001 (ambdós inclosos)

Organització dels Ensenyaments

Pla d'Estudis 2000

D'acord amb nou el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Mestre, especialitat d'Educació Especial s'organitzen en tres cursos de dos quadrimestres cadascun amb un total de 207 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Cada quadrimestre té una durada de 15 setmanes lectives i cada crèdit equival a 10 hores de classe.

Els 207 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals i obligatòries:	168 crèdits
Matèries Optatives:	18 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits

Dins la carrera es contemplen uns períodes de pràctiques d'ensenyament en centres escolars que suposen per a l'estudiant un 15% de la càrrega lectiva global dels seus estudis.

PRIMER CURS COMÚ	C.A.	Quadrimestre Grup B (tarda)	Quadrimestre Grup D (tarda)
Didàctica General	10,5	Anual	Anual
Teories i Institucions Contemporànies en Educació	6	1r	2n
Psicologia de l'Educació i Desenvolupament en l'Edat Escolar	9	Anual	Anual
Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació	4,5	2n	2n
Expressió Plàstica i Musical	13,5	Anual	Anual
Matemàtiques i la seva Didàctica	4,5	2n	1r
Llengua i la seva Didàctica	12	Anual	Anual
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	6	1r	1r

Pla d'Estudis 1992

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Mestre, especialitat d'Educació Especial, s'organitzen en tres cursos de dos quadrimestres cadascun amb un total de 207 crèdits, entre els quals n'hi ha de teòrics i de pràctics. Cada quadrimestre té una durada de 15 setmanes lectives i cada crèdit equival a 10 hores de classe.

Els 207 crèdits estan distribuïts de la següent manera:

Matèries Troncals:	135 crèdits
Matèries Obligatòries:	36 crèdits
Matèries Optatives:	15 crèdits
Matèries de Lliure Elecció:	21 crèdits

Dins la carrera es contempen uns períodes de pràctiques d'ensenyament en centres escolars que suposen per a l'estudiant un 15% de la càrrega lectiva global dels seus estudis.

Ordenació temporal de l'ensenyament

SEGON CURS (Pla 1992)	C.A.	Grup B (tarda)	Grup A (matí)
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Auditiva	6	Anual	Anual
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Motòrica	6	---	4t
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Mental	6	Anual	---
Tractaments Educatius dels Trastorns de la Llengua Escrita	9	Anual	Anual
Psicologia Educativa	4,5	3r	3r
Educació de l'Excepcionalitat	4,5	4t	4t
Pràctiques II	13,5	3r	3r
Sociologia de l'Educació	4,5	4t	4t

TERCER CURS (Pla 1992)	C.A.	Grup B (tarda)
Educació i Societat en Canvi	6	Anual
Trastorns de Conducta i Personalitat	6	Anual
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual	6	Anual
Pràctiques III	16	5è
Organització del Centre Escolar	4,5	5è
Inadaptació i Treball Social en EE	6	5è
Aspectes Didàctics i Organitzatius de l'Ed. Especial	6	6è
Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Motòrica	6	6è

Assignatures obligatòries de primer curs (Pla 2000)

Didàctica General

PROFESSORAT: Ramon SITJÀ i DOMÈNECH
Neus SOL i MAURI

Assignatura anual. 10,5 crèdits

OBJECTIUS:

L'assignatura de Didàctica General té com a objectius bàsics:

- a) Identificar i analitzar els aspectes principals que configuren el treball docent.
- b) Viure i reflexionar sobre els fenòmens que es produeixen a l'aula d'una escola, a través de la realització de pràctiques.
- c) Conèixer, aplicar i jutjar estratègies, metodologies i recursos que permetin afrontar aquest procés.

Aquests aspectes impliquen posar en contacte els estudiants amb la realitat escolar amb l'ajuda de coneixements científics i culturals, i amb instruments pràctics tot entenent l'escola com un fenomen educatiu complex que es relaciona amb l'entorn social i amb les diverses expressions de la vida quotidiana.

Impliquen també una coordinació d'estratègies de treball interdisciplinari connectades als diversos treballs i iniciatives pedagògiques que duen a terme els estudiants en aquesta assignatura i en les altres que cursen durant el primer i segon quadrimestre. S'establiran, doncs, propostes de treball conjunt amb la resta d'assignatures que coincideixin en els mateixos quadrimestres.

L'assignatura de Didàctica General inclou dins de la seva programació 15 de dies d'estada en una escola per tal de mantenir el contacte amb la realitat educativa des del primer curs de la carrera. L'estada es realitzarà a mig curs i l'estudiant assistirà a l'escola assignada en l'horari de 9 a 17h, sense classes a la Facultat.

CONTINGUTS:

Els continguts que es detallen a continuació articulen el programa de l'assignatura a l'entorn de nuclis temàtics que l'estudiant cal que relacioni per entendre de quina manera el docent organitza la seva pràctica.

1. Introducció
 - 1.1. Què és la Didàctica?
 - 1.2. Acció educativa
2. Les finalitats educatives
 - 2.1. Necessitats educatives de la societat actual
 - 2.2. Finalitats de l'educació avui
3. L'escola
 - 3.1. Característiques de l'escola. Context escolar.
 - 3.2. Estructura de l'escola. Sistema Educatiu
 - 3.3. Models d'escola
4. Fer de mestre
 - 4.1. L'actuació del mestre: experiència, pràctica i teoria docent, expectatives
 - 4.2. L'equip de mestres
 - 4.3. La presa de decisions davant el coneixement escolar
 - 4.4. La tutoria
5. L'infant i el grup-classe
 - 5.1. Atenció a la diversitat

- 5.2. Agrupament d'alumnes
- 5.3. L'ambient de classe :
 - 5.3.1. Relacions mestre/alumnat
 - 5.3.2. Relacions entre alumnat
6. Currículum escolar i avaluació
 - 6.1. Models d'ensenyament/ aprenentatge i currículum
 - 6.2. El currículum com a procés de presa de decisions
 - 6.3. Anàlisi dels components del currículum
 - 6.4. Paper de l'avaluació a l'escola
7. Tema Transversal: Estratègies per ensenyar i aprendre
Aquest tema es treballarà al llarg del curs a través del projecte de recursos didàctics per treballar a l'aula:
 - 7.1. Recursos educatius
 - 7.2. Metodologies de treball a l'aula
 - 7.3. Planificació didàctica. Sequències didàctiques
8. L'estada a l'escola: observació de la pràctica d'aula
Els diferents temes del curs treballaran elements de reflexió per estudiar:
 - 8.1. Característiques dels infants, relacions dins del grup
 - 8.2. Relacions mestres-alumnat
 - 8.3. Metodologies i estratègies didàctiques

METODOLOGIA:

En l'assignatura es faran servir diferents estratègies didàctiques: conferències, estades, visionatge de films, exposició de materials, treball en grup, sortides, ús de tècniques de recollida d'informació, etc. Cal destacar també que des de l'assignatura de Didàctica General es supervisaran les Pràctiques, realitzades durant dues setmanes en una escola. Durant aquest període s'utilitzaran tècniques d'observació que ajudin a descriure aspectes relatius a la vida d'un centre. En el moment oportú es facilitarà bibliografia específica per a cada tema i, si s'escau, es distribuïran materials fotocopiats.

AVALUACIÓ:

- Dues proves escrites.
- Realització d'una Reflexió Personal Individual que reculli les idees clau de cada tema establint relacions amb les diferents fonts d'informació treballades: lectures, experiències viscudes, aspectes de la vida quotidiana.
- Realització d'un Informe de l'estada a l'escola.
- Treball en grup sobre un tema relacionat amb el programa de l'assignatura. Aquest treball s'haurà d'exposar a la classe.
- Es valorarà també la participació activa en el desenvolupament de les sessions de treball i en les diverses activitats.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- Antúñez, S. et al. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*, Barcelona: Graó, 1991.
- Barnes, D. *De la comunicació al currículum*, Madrid: Aprendizaje: Visor, 1994.
- Calatayud, E.; Palanca, O. *L'avaluació a l'educació primària*, Valencia: Octaedro, 1994.
- Cano, M. I., Lledó, A. *Espacio, comunicació y aprendizaje*, Sevilla: Díada, 1995.
- Carlson, J. Thorpe, C. *Aprender a ser maestro*, Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Cela, J; Palou, J. *Amb veu de mestre*, Barcelona: Eds. 62/Rosa Sensat, 1993.
- Coll, C. et al. *Los contenidos en la reforma. Enseñanza y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*, Madrid: Aula XXI, 1992.

- Connell, R. W. *Escuelas y justicia social*, Madrid: Morata, 1997.
- Egan, K. *Fantasia e imaginación: su poder en la enseñanza*, Madrid: MEC/Morata, 1994
- Elliot, J. *Práctica recerca i teoria en educació*, Vic: Eumo Editorial, 1989.
- Franch, J. et al. *El grup-classe: un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Fullan, M. i Hargreaves, A. *¿Hay algo por lo que merezca la pena luchar en la escuela?* Sevilla: Publicaciones M.C.E.P., 1997.
- Gimeno, J.; Pérez, A. *Comprender y transformar la enseñanza*, Madrid: Morata, 1992
- Nova, J. D.; Gowin D. B. *Aprendiendo a aprender*, Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- Parcerisa, A. *Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos*, Barcelona: Graó, 1996.
- Rosales, C. *Didáctica. Núcleos fundamentales*, Madrid: Narcea, 1988.
- Rué, J. *El treball cooperatiu. L'organització social de l'ensenyament i l'aprenentatge*, Barcelona: Barcanova, 1991.
- Sáenz, O. (dir.) *Didáctica general. Un enfoque curricular*, Alcoi: Marfil, 1994.
- Salgueiro, A. *Saber docente y práctica cotidiana*, Barcelona: Octaedro, 1998
- Torres, J. *Globalización e interdisciplinariedad: el currículum integrado*, Madrid: Morata, 1994.
- Torrents, *Aprender a enseñar a aprender*, Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La práctica educativa. Com ensenyar*, Barcelona: Graó, 1995.

A banda de la bibliografia específica per a cada apartat del programa, es consultaran regularment les revistes «Guix», «Cuadernos de Pedagogía», «Aula» i «Perspectiva Escolar».

Psicologia de l'Educació i del Desenvolupament en l'Edat Escolar

PROFESSORAT: Anna PUJOL i COSTA
Àngel SERRA i JUBANY

Anual. 9 crèdits

OBJECTIUS GENERALS:

Aquesta assignatura es proposa vincular dos gran àmbits d'estudi de la psicologia: la psicologia de l'educació i la psicologia del desenvolupament.

L'objectiu d'aquesta assignatura és el de conèixer, des de diferents perspectives, com i quins són els canvis globals que es produeixen en el desenvolupament de l'ésser humà des que neix fins a l'etapa de l'adolescència i comprendre el procés d'ensenyament i aprenentatge i els factors psicosocials que hi intervenen.

Tenint en compte el context educatiu en què ens trobem, la relació entre aquests dos coneixements ha de permetre l'efectivitat del procés d'aprenentatge i la intervenció psicològica i educativa.

CONTINGUTS:

- 1.- La Psicologia: concepte, aproximació històrica, tendències, àmbits d'estudi.
- 2.- Les teories sobre el desenvolupament
- 3.- Les teories psicològiques de l'aprenentatge
- 4.- El desenvolupament abans de néixer
- 5.- El nou-nat
- 6.- Desenvolupament psicològic en la primera infància (0-2 anys)
 - Creixement físic i desenvolupament psicomotor fins als 2 anys
 - Desenvolupament cognitiu durant els dos primers anys
 - Desenvolupament socioafectiu durant la primera infància
- 7.- Desenvolupament i aprenentatge en l'etapa d'educació infantil (2-5 anys)
 - Desenvolupament físic i psicomotor
 - Desenvolupament intel·lectual i processos cognitius
 - Desenvolupament del llenguatge
 - Desenvolupament emocional i afectiu
 - Conducta social i desenvolupament de normes i valors
 - Desenvolupament de la personalitat
- 8.- Desenvolupament i aprenentatge en l'etapa d'educació primària (6-12 anys)
 - Processos cognitius i desenvolupament intel·lectual
 - Coneixement social i desenvolupament de normes i valors
 - Desenvolupament psicosexual
 - Desenvolupament de la personalitat
- 9.- Determinants de l'aprenentatge
 - Capacitat intel·lectual
 - Motivació
 - Mètodes d'ensenyar a pensar
 - Personalitat
 - Interacció professor/a-estudiant
 - Estructura i processos de l'aula
 - Habilitats socials
- 10.- La família com a context de desenvolupament dels fills

- Fites i estratègies de socialització entre pares i fills
- Les relacions entre germans
- L'estimulació afectiva i cognitiva
- Família i escola: pares i professors

11.- Mètodes d'investigació en Psicologia

METODOLOGIA:

La metodologia de treball de l'assignatura combina els aspectes més conceptuals amb la reflexió grupal i l'aplicació pràctica de coneixements.

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura estarà formada per:

5% - Assistència i participació a les classes

10% - Ressenya d'un llibre de psicologia del desenvolupament o de psicologia educativa.

60% - Dues proves escrites, una en cada quadrimestre referents a:

- . Contingut del temari.

- . Lectura obligada de dos llibres, un de Psicologia del desenvolupament (primer quadrimestre) i l'altre de Psicologia educativa (segon quadrimestre).

25% - Treball d'observació i estudi del procés d'aprenentatge i desenvolupament evolutiu d'un nen o nena.

Per aprovar l'assignatura cal aprovar tots els treballs i exàmens.

LECTURES OBLIGATÒRIES:

Cada estudiant/a haurà de llegir obligatòriament dos llibres, a escollir d'entre els següents àmbits:

1. Àmbit de la Psicologia del desenvolupament

Osterrieth, P.: *Psicología infantil*. Madrid: Morata, 1991

Thompson, J.: *Infancia natural*. Barcelona: Blume, 1997

Triadó, C.: *Psicología evolutiva*. Vic: Eumo Editorial, 1998.

2. Àmbit de la Psicologia educativa

Bornas, X. *Desenvolupament de l'autonomia personal*. Vic: Eumo Editorial, 1992.

Goleman, D. *Inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós, 1996.

Lipman, M. *Filosofia a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Novak, J. *Conocimiento y aprendizaje*. Madrid: Alianza Editorial, 1998.

Pozo, Ignacio: *Aprendices y maestros*. Madrid: Alianza Editorial, 1999

Rogers, C.R. *Libertad y creatividad en la educación*. Barcelona: Paidós, 1986

Toro, J. *Mitos y errores educativos (castigo, sobreprotección...)*. Barcelona: Martínez Roca, 1981

Delval, J. *Creer y pensar*. Barcelona: Paidós.

BIBLIOGRAFIA GENERAL:

Beltran, J. i altres: *Psicología de la educación*. Madrid: Eudema Universidad, 1987.

Beltran, Jesús i altres: *Procesos, estrategia y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis, 1993.

Bettelheim, B. *No hay padres perfectos*. Barcelona: Crítica, 1988.

Coll, C.; Marchesi, A.; Palacios, J. (comps.) *Desarrollo psicológico y Educación, I. Psicología evolutiva*. Madrid: Alianza Editorial, 1990.

Delval, Juan: *Psicología del desarrollo*. Madrid: Siglo XXI, 1994.

Garber, S.; Garber, M. i Spizmen, R.: *Portarse bien*. Barcelona: Medici, 1989.

Harris, P.L.: *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza Editorial, 1992.

- Michelson, L. i altres: *Habilidades sociales en la infancia (Evaluación y tratamiento)*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
- Palacios, J.; Marchesi, A. i Coll, C. (comp.): *Desarrollo psicológico y educación*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.
- Palacios, J. Marchesi, A.; Carretero, M: *Psicología evolutiva 2. Desarrollo cognitivo y social del niño*. Madrid: Alianza Editorial, 1999.
- Palmero, F. i Fernández-Abascal, E.G. (coords.): *Emociones y salud*. Barcelona: Ariel, 1999.
- Pierce, J.M.: *Aprendizaje y cognición*. Barcelona: Ariel, 1998.
- Puente, Aníbal: *Cognición y aprendizaje*. Madrid: Pirámide, 1998.
- Rodrigo, M.J. i Palacios, J.: *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza Editorial, 1998.
- Tapia, J.A.: *Motivación y aprendizaje en el aula*. Madrid: Santillana, 1991.
- Thompson, J.: *Infancia natural*. Barcelona: Blume.
- Trianes, M.V.: *Estrés en la infancia*. Madrid. Narcea, 1999.
- Zabala, A. *La pràctica educativa*. Barcelona: Graó, 1995.
- Woolfolk, Anita: *Psicología educativa*. Mèxic: Prentice Hall, 1999.

Expressió Plàstica i Musical

Expressions Artístiques: Musical, Plàstica i Audiovisual

PROFESSORS: Josep VERNIS i BURÉS
Miquel PÉREZ i MAS
Jaume AYATS i ABEYÀ

Troncal obligatòria, 13,5 crèdits

OBJECTIUS:

- Donar a conèixer les tècniques, els codis i els procediments que permetin a l'estudiant dur a terme una educació a l'aula a través de les expressions musicals, plàstiques i audiovisuals.
- Formar els estudiants per tal que rebin, processin i utilitzin correctament els missatges artístics perquè siguin assumits i duts a la pràctica amb llibertat, d'una manera intel·ligent i crítica.

CONTINGUTS:

Bloc 1 - MÚSICA:

1. Coneixements per a la pràctica dels elements bàsics del llenguatge musical. Implicacions didàctiques.

Repertori:

1.1 Signes generals i llur significat.

1.2 Aspectes rítmics.

1.3 Aspectes mètrics.

1.4 Aspectes melòdics.

1.5 Coneixement a través del cant en comú d'un repertori de cançons, tradicionals catalanes i d'altres, prou significatiu des del punt de vista cultural i també tenint present la futura professió dels estudiants. Comentari i situació puntual de cada cançó. Educació de la veu: principis bàsics.

2. Música, cultura i societat:

2.1 Presència de la música en la societat.

2.1.1 Nocions de caire teòric:

Quina presència té la música en el nostre entron. Quina funcionalitat se li atribueix. Quin tractament se li dona. Quina importància se li reconeix en la vida sobretot cultural de la nostra societat. Quina missió de li confia, individualment i socialment, segons els pobles i les cultures.

2.1.2 Pràctica:

a) Aportar experiències observades directament, viscudes, referenciades, sobre qualsevol manifestació de caràcter musical en la societat actual.

b) Posada en comú: presentació, ordenació i aclariments sobre el material aportat.

3. Música: Projectió didacticopedagògica:

3.1 Repàs esquemàtic dels valors pedagògics i didàctics de la música:

3.1.1 Nocions de caire teòric:

1) Facultats psíquiques i físiques principals de la persona que la música sol activar coordinadament des del moment de la seva creació fins a la seva darrera manifestació. Reflexió particular sobre la contribució de la música en el desenvolupament harmònic de totes les facultats en l'educand.

a) Àrea psíquica: creació; conceptes; lògica; sensacions; emocions.

b) Àrea corporal: els sentits; la veu; el silenci i el so físics; la motricitat i l'eurítmia; el domini i la llibertat corporals.

c) Àrea social: l'expressivitat; la convivència; la comunicació; la compenetració; la comprensió; la participació; la cooperació.

2) Repàs general i puntual de detalls significatius de la incidència de les cançons en l'educació global

de la persona i la comunitat.

3.2.2 Pràctica:

Anàlisi de cançons que tenen com a centre d'interès la infantesa, sota el punt de vista dels seus valors pedagògics i didàctics.

Bloc 2 - PLÀSTICA:

1. Estructuració de la plàstica com a llenguatge:

- 1.1 Elements bàsics: l'espai i el pla.
- 1.2 L'espai com un tot i el pla com un límit de l'espai.
- 1.3 Límits d'espai.
- 1.4 Plans horitzontal, inclinat i vertical.

2. El punt:

- 2.1 El punt com a element gràfic mínim.
- 2.2 El punt en l'espai.
- 2.3 El punt sobre el pla.
- 2.4 Capacitat expressiva del punt.
- 2.5 Experimentació del punt sobre diferents suports, amb materials diversos i utilització de diferents eines de treball.

3. La línia:

- 3.1 Estudi de la línia com a dinàmica del punt.
- 3.2 La línia en l'espai.
- 3.3 La línia sobre el pla.
- 3.4 Capacitat expressiva de la línia: en ella mateixa o en funció del que representa.
- 3.5 Divisió dels límits de l'espai.
- 3.6 Línies tancades.
- 3.7 Lectura de formes (contorn, entorn).

4. El color:

- 4.1 Descomposició de la llum: prisma òptic.
- 4.2 Color matèria (pigmentació).
- 4.3 Colors primaris.
- 4.4 Gammes cromàtiques.
- 4.5 Comportament dels colors.
- 4.6 Exercicis de gradació del color (valors).
- 4.7 Colors càlids i colors freds.
- 4.8 Exercicis d'aplicació del color: gammes, valors i transparències.

5. Composició:

- 5.1 Entendre la composició com a ordenació subjectiva d'elements gràfics: punts-línies-formes-espais.
- 5.2 Simetries o asimetries.
- 5.3 Estructures de la composició: composicions geomètriques, orgàniques i mixtes.
- 5.4 Composició de línies que divideixen el límit de l'espai.
- 5.5 Composició de formes tancades

6. La matèria:

- 6.1 Possibilitats expressives de la matèria.
- 6.2 Textures.
- 6.3 Texturació de la matèria per a la seva manipulació.
- 6.4 Composició de textures.

7. El volum:

- 7.1 Volums en l'espai.

- 7.2 Incidència de la llum.
- 7.3 El buit com a volum interior.
- 8. Proporcions:
 - 8.1 Dimensió.
 - 8.2 Relació en les dimensions.
 - 8.3 Mòdul.
 - 8.4 Modulació de l'espai, modulació del pla.
 - 8.5 La figura humana.
- 9. Perspectiva:
 - 9.1 Concepte de distància en profunditat.
 - 9.2 Exercicis de perspectiva per proporció, situació a diferents plans.
 - 9.3 Exercicis de perspectiva en base a les línies de fuga.
 - 9.4 Exercicis de perspectiva per mitjà del color (sensació de profunditat).

Bloc 3 - AUDIOVISUAL:

- 1. Introducció:
 - 1.1 Concepte d'imatge i comunicació.
 - 1.2 Realitat i representació.
- 2. Tecnologia dels mitjans audiovisuals:
 - 2.1 La imatge fotogràfica.
 - 2.2 La representació del moviment: el cinema.
 - 2.3 La instantaneïtat teledifusiva.
 - 2.4 L'enregistrament electrònic: el vídeo.
 - 2.5 La imatge numèrica.
- 3. El llenguatge audiovisual:
 - 3.1 El llenguatge cinematogràfic.
 - 3.2 La narració audiovisual.
 - 3.3 El "dialecte" televisiu.
 - 3.4 L'escriptura audiovisual: el guió.
- 4. Estructura de la producció audiovisual:
 - 4.1 La producció cinematogràfica i videogràfica.
 - 4.2 La producció televisiva.
- 5. Lectura de la imatge:
 - 5.1 Anàlisi de la imatge fixa.
 - 5.2 Propostes metodològiques per a l'anàlisi del film
 - 5.3 Propostes metodològiques per a l'anàlisi de la imatge publicitària.
- 6. Explotació i didàctica dels recursos audiovisuals:
 - 6.1 El potencial educatiu de la fotografia.
 - 6.2 Didàctica de la imatge en moviment.
 - 6.3 El vídeo a l'escola: eina d'aprenentatge i socialització.
 - 6.4 El vídeo didàctic: característiques.
 - 6.5 Televisió i educació.

AVALUACIÓ:

Contínua a través de l'assistència activa i interessada i de la demostració dels coneixements especificats. A més, s'hauran de realitzar exercicis específics per a cada un dels blocs que figuren en el programa. La nota final serà la mitjana de totes les notes obtingudes a partir de l'aprovació dels exercicis de cada bloc.

El Bloc 1 constarà d'una prova escrita sobre la música en la societat i la cultura, i una prova sobre la pràctica

musical. El Bloc 2 s'avaluarà a partir de la presentació de les propostes i dels exercicis gràfics corresponents. El Bloc 3 constarà d'un treball i d'una prova final.

BIBLIOGRAFIA:

Bloc 1. Música:

- Blacking, J., *Fins a quin punt l'home és music?*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
Busqué, M., *Violet Sant Pere i Violet Sant Pau*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1981.
Busqué, M.; Pujol, A., *Ximic*. Berga: Amalgama, 1996.
De Candé, R., *Diccionari de la Música*. Barcelona: Ed. 62, 1967.
Maideu, J., *Assaig. Cançons i exercicis*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
Maideu, J., *Llibre de cançons. Crestomatia de cançons tradicionals catalanes*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
Willems, E., *El valor humano de la educación musical*. Barcelona-Buenos Aires: Paidós, 1981.

Bloc 2. Plàstica:

- Argan, G.C., *El arte moderno*. Madrid: Akal, 1991.
Dondis, D.A., *La sintaxis de la imagen*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Fabris, G., *Color (proyecto y estética en las artes gráficas)*. Madrid: Ediciones Don Bosco, 1979.
Maltese, C., *Las técnicas artísticas*. Madrid: Cátedra, 1980.
Munari, B., *Diseño y comunicación visual*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Panofsky, E., *Estudios sobre iconología*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.
Pedrola, A., *Materials-procediments i tècniques pictòriques*. Barcelona: Barcanova, 1990.
Rudolf, A., *Arte y percepción visual*. Madrid: Alianza Editorial, 1989.

Bloc 3. Audiovisual:

- Aparici, R; Garcia, A.; Valdívía, M., *La imagen*. Madrid: UNED, 1992.
Ferrés, J., *Televisión y educación*. Barcelona: Paidós, 1996.
Ferrés, J.; Batolomé, A.R., *El vídeo, enseñar vídeo, enseñar con el vídeo*. Barcelona: Gustavo Gili, 1991.
Fontcuberta, J., *Fotografía: conceptos y procedimientos*. Barcelona: Gustavo Gili, 1990.
Gubern, R., *La mirada opulenta. Exploración de la iconosfera contemporánea*, 2a ed. Barcelona: Gustavo Gili, 1992.
Martínez Abadía, J., *Introducción a la tecnología audiovisual. Televisión, vídeo, radio*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1992.
Pérez, M., *Diccionari dels mitjans audiovisuals*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
Roda, F., Beltran, R. *Información y comunicación, los medios y su aplicación didáctica*. Barcelona: Gustavo Gili, 1998.
Romaguera, J., et al., *El cinema a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
Soler, L., *La televisión, una metodología para su aprendizaje*. Barcelona: Gustavo Gili, 1988.

Llengua i la seva Didàctica
Didàctica de la Llengua i la Literatura

PROFESSORS: Francesc CODINA i VALLS
Teresa PUNTÍ i JUBANY

Anual. 12 crèdits.

OBJECTIUS:

Els objectius bàsics del curs són, d'una banda, dotar els estudiants dels elements teòrics mínims que els permetin entendre i prendre consciència de la complexitat de les habilitats lingüístiques i del sistema de la llengua i, d'una altra banda, proporcionar-los criteris i estratègies adequats per als seu ensenyament-aprenentatge a l'escola.

CONTINGUTS:

A. Escola i aprenentatges lingüístics.

1. Societat, llengua i escola. Multilingüisme i situacions de llengües en contacte. La variació lingüística: varietats associades als usos (registres) als usuaris (dialectes).
2. El paper de l'escola en relació a l'adquisició de les llengües i de la varietat comuna o estàndard. La norma lingüística. El contrast català-castellà. La interferència. Anàlisi d'errors.
3. L'ensenyament del català i en català: visió històrica.
4. Bases psicolingüístiques, sociolingüístiques i organitzatives de l'aprenentatge natural i acadèmic de la L1 i de la L2; l'educació bilingüe i la immersió lingüística.

B. L'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua:

1. La programació general de l'àrea de llengua (català, castellà i llengües estrangeres) segons l'ordenació curricular:
 - 1.1 Els eixos del treball de llengua: ús i comunicació i treball sistemàtic.
 - 1.1.1 Les habilitats lingüístiques en el treball d'ús i comunicació.
 - 1.1.2 La gramàtica, el lèxic, la fonètica i l'ortografia en el bloc del treball sistemàtic.
 2. Tècniques i recursos per al treball de llengua a l'escola:
 - 2.1 Punts de partida per al treball de llengua: textos, imatges, jocs, situacions comunicatives, etc.
 - 2.2 Els diferents tipus d'activitats: d'aprenentatge i d'avaluació, orals i escrites, perceptives i productives, obertes i tancades, inductives i deductives, individuals i col·lectives. Seqüències didàctiques, projectes i tallers.
 - 2.3 Les eines bàsiques per al mestre: el folklore, els repertoris de recursos orals i escrits, els aparells audiovisuals i informàtics, els llibres de text, les gramàtiques, els diccionaris i els vocabularis, les revistes especialitzades, etc.
3. El text en l'enfocament comunicatiu de l'ensenyament de la llengua:
 - 3.1 El text com a unitat de comunicació. Les propietats del text: adequació, cohesió i coherència.
 - 3.2 La diversitat textual: tipologies textuais, classificació dels textos segons el canal, l'àmbit d'ús, etc.
 - 3.3 Característiques de la llengua oral i de la llengua escrita.
 - 3.4 Anàlisi de produccions orals i escrites.

C. Les habilitats lingüístiques:

1. Les habilitats perceptives:
 - 1.1 La comprensió oral a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
 - 1.2 El procés lector i les habilitats implicades en la lectura.

- 1.2.1 La comprensió lectora. El text literari.
- 1.2.2 El treball de lectura a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
2. Les habilitats productives:
 - 2.1 L'expressió oral a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
 - 2.2 El procés de composició escrita i les habilitats implicades en l'escriptura.
 - 2.2.1 La composició escrita.
 - 2.2.2 El treball d'expressió escrita a l'escola: programació, metodologia, recursos i observació-avaluació.
3. La integració del treball sistemàtic (gramàtica, lèxic, fonètica i ortografia) en el treball de lectura i de l'escriptura.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura es basarà, d'una banda, en un treball de recerca, i de l'altra, en la valoració de les activitats pràctiques realitzades al llarg del curs i de les proves parcials que s'acordin, les quals poden ser recuperades en un examen final.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Apartat A)

Actes del 2n simposi sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants, 2 vols. Vic: Eumo Editorial, 1991-1992.

Artigal, J.M. *La immersió a Catalunya*, Vic: Eumo Editorial, 1989.

Bibiloni, G. *Llengua estàndard i variació lingüística*. València: Edicions 3 i 4, 1997.

Boix, E; Vila, F.X. *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona: Ariel, 1998.

López del Castillo, L. *Llengua estàndard i nivells de llenguatge*, Barcelona: Laia, 1976.

Payrató, L. *Català col·loquial*. València: Universitat de València, 1996.

Payrató, L. *La interferència lingüística. Comentari i exemples català-castellà*. Barcelona: Curial Edicions catalanes-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985.

Tió, J. *L'ensenyament del català a no-catalanoparlants*. Vic: Eumo Editorial, 1981.

Vila, I. (coord.). *Bilingüisme i educació*. Barcelona: Ediuoc/Proa, 1998.

Apartat B)

Bassols, M. i Torrent, A. *Models textuais*. Vic: Eumo Editorial, 1996.

Camps, A. (ed.). *Text i ensenyament*. Barcelona: Barcanova, 1990.

Cassany, D. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó, 1998.

Castellà, J.M. *De la frase al text*. Barcelona: Empúries, 1992.

Codina, F.; Coromina, E.; Fargas, A.; Fornols, J. *Llengua i comunicació 3/4*. Vic: Eumo Editorial, 1997.

Coromina, E.; Casacuberta, X.; Quintana, D. *El treball de recerca*. Vic: Eumo Editorial, 2000.

Cuenca, M.J. *Teories gramaticals i ensenyament de llengües*. València: Tàndem, 1992.

Disseny curricular. Ensenyament Primari. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1990.

Tusón, J. *L'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1996.

Apartat C)

Camps, A. et al. *L'ensenyament de l'ortografia*. Barcelona: Graó, 1989.

Camps, A. *L'ensenyament de la composició escrita*. Barcelona: Barcanova, 1994.

Camps, A. *La gramàtica a l'escola bàsica*. Barcelona: Barcanova, 1985.

Cassany, D. *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 2000.

Cassany, D. *Descriure escriure*. Barcelona: Empúries, 1993.

Cassany, D. *La correcció del treball escrit*. Vic: Eumo Editorial, 1989.

Cassany, D. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 1993.

- Cassany, D. *Reparar l'escriptura*. Barcelona: Graó, 1993.
- Colomer, T (ed.) *Ajudar a llegir*. Barcelona: Barcanova, 1992.
- Colomer, T; Camps, A. *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1991.
- Díaz, E i altres. *Llegir, comprendre i aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
- Jolibert, J. *Formar infants productors de textos*. Barcelona: Graó, 1992.
- López del Castillo, L. *Llenguatge*. Barcelona: Casals, 1977.
- Ruaix, J. *El català en fitxes/1. Fonètica i ortografia*. Moià: Ed. de l'autor, 1987.
- Ruaix, J. *El català en fitxes/2. Morfologia i sintaxi*. Moià: Ed. de l'autor, 1987.
- Ruaix, J. *El català en fitxes/3. Lèxic i estilística*. Moià: Ed. de l'autor, 1989.
- Serafini, M.T. *Cómo se escribe*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Serafini, M.T. *Cómo se estudia*. Barcelona: Paidós, 1991.
- Solé, I. *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó, 1992.

Recursos

- Bassa, R. et al. *Diccimots. El diccionari a l'escola*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1992.
- Bassa, R. et al. *Lexijocs. El lèxic a l'escola*. Ciutat de Mallorca: Moll, 1992.
- Rodari, G. *Gramàtica de la fantasia*. Barcelona: Columna, 1996.
- Badia, D., Vilà, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*. Vic: Eumo Editorial, 1984.
- Bigas, M.; Camps, A.; Milian, M. *Jocs de llenguatge. Jocs d'expressió (2)*. Barcelona: Teide, 1985.
- Sunyol, V. *Màquines per a escriure*. Vic: Eumo Editorial, 1992.

Publicacions periòdiques

- Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura
 COM ensenyar català als adults
 Escola Catalana
 Guix
 Llengua i ús
 Pratiques
 Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura

Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació

PROFESSORA: Eulàlia COLLELLDEMONT PUJADAS

Quadrimestral; 6 crèdits.

OBJECTIUS:

A través de l'assignatura Teories i Institucions Contemporànies de l'Educació es pretén formar els estudiants de Mestre en el coneixement dels corrents educatius més rellevants que han sorgit al llarg de l'època contemporània, així com en l'aplicació que han tingut fins als nostres dies a través de les institucions educatives i els seus agents.

CONTINGUTS:

Bloc I: Aproximació a l'educació.

1. Concepte d'educació.
 - 1.1. Educació, socialització, educabilitat, ensenyament-aprenentatge.
 - 1.2. Els components d'una proposta educativa.

Bloc II: Evolució de la pedagogia contemporània.

2. Els antecedents de la pedagogia contemporània.
 - 2.1. El naturalisme.
 - 2.2. El positivisme.
 - 2.3. L'idealisme.
3. Els corrents pedagògics contemporanis.
 - 3.1. L'experimentació i la pedagogia activa.
 - 3.2. La pedagogia com a ciència de l'esperit.
 - 3.3. La pedagogia socialista i marxista.
 - 3.4. Les pedagogies antiautoritàries.
 - 3.5. El moviment de la desescolarització.
4. Les perspectives educatives del segle XXI.
 - 4.1. L'educació i la crisi de la modernitat.
 - 4.2. Les noves tendències pedagògiques. La presència de la pedagogia crítica, l'ecologisme i el pacifisme en les propostes educatives actuals.
 - 4.3. L'educació en la societat de la informació. L'educació permanent.

Bloc III: Les institucions educatives, ahir i avui.

5. La institució escolar.
 - 5.1. El desenvolupament dels sistemes educatius.
 - 5.2. La construcció social de l'espai i el temps escolars.
6. Els subjectes de l'educació.
 - 6.1. La infància a l'època contemporània.
 - 6.2. La formació dels mestres.
 - 6.3. El paper de la comunitat educativa.
7. La construcció del coneixement escolar.
 - 7.2. L'educació intel·lectual.
 - 7.3. L'educació ètica.
 - 7.4. L'educació estètica.
 - 7.5. L'educació física.
8. L'educació fora de l'escola.

8.2. La família i els altres agents de socialització.

8.3. La ciutat educativa.

METODOLOGIA I PLA DE TREBALL:

a) Sessions de treball:

Les sessions constaran d'explicacions per part del professor, lectura i comentari d'articles, textos i altres documents, projecció de vídeos i diapositives, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs per part dels estudiants. Segons el desenvolupament de l'assignatura i del curs, hi haurà alguna conferència o altres activitats complementàries. És imprescindible l'assistència a classe per a seguir correctament el desenvolupament del programa de l'assignatura.

b) Treballs individuals:

1) Lectura i comentari individual d'un llibre a escollir entre els que es proposen a la bibliografia com a llibres de lectura.

2) Redacció d'un assaig (6-8 pàgs.) sobre algun dels temes treballats a classe.

c) Comentaris de text i activitats de classe: Durant el quadrimestre es realitzaran activitats orals i escrites i comentaris de text que seran avaluats de forma individual.

d) Horari de tutories i consulta:

És una part important de les activitats de l'assignatura i l'estudiant hauria d'assistir-hi sempre que ho necessiti. Es recomana mantenir almenys una entrevista o consulta per a cada un dels dos treballs de curs: manca de bibliografia, dubtes sobre el guió o l'estructura del treball...

AVALUACIÓ:

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

-Comentaris de text, activitats i participació a la classe	3
-Treball escrit sobre la lectura d'un llibre	3
-Assaig	4
Total	10

La suma només es farà quan els tres apartats estiguin superats satisfactòriament. En cas contrari, l'estudiant s'haurà de presentar a la segona convocatòria.

El dia fixat per a l'assignatura en el calendari oficial d'exàmens caldrà presentar-se obligatòriament per mantenir una entrevista individual amb el professor.

BIBLIOGRAFIA:

a) Llibres de lectura:

Dewey, J. *Democràcia i escola*. Vic: Eumo Editorial, 1995.

Ferrer i Guàrdia, F. *L'escola moderna*. Vic: Eumo Editorial, 1990.

Ferrière, A. *L'autonomia dels escolars*. Vic: Eumo Editorial, 1997.

Freinet, C. *Per l'escola del poble*. Vic: Eumo Editorial, 1995.

Freire, P. *L'educació com a pràctica de la llibertat*. Vic: Eumo Editorial, 1987.

Kant, I. *Sobre Pedagogia*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Korczak, J. *Com estimar l'infant*. Vic: Eumo Editorial, 1999.

Locke, J. *Pensaments sobre l'educació*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Makarenko, A. *Poema pedagògic*. Madrid: Akal, 1985.

Meirieu, Ph. *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes, 1998.

Montessori, M. *La descoberta de l'infant*. Vic: Eumo Editorial, 1987.

Neill, A.S. *Summerhill*. Vic: Eumo Editorial, 1986.

Postman, N. *Fi de l'educació*. Vic: Eumo Editorial, 1999.
Reimer, E. *La escuela ha muerto*. Barcelona: Guadarrama, 1981.
Trilla, J. *Aprender, lo que se dice aprender... Una teoría alfabética de la educación*. Barcelona: Octaedro, 1998.
Xirau, J. *Pedagogia i vida*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
Alumnes de l'escola de Barbiana. *Carta a una mestra*. Vic: Eumo Editorial, 1998.

b) *Llibres de consulta:*

Avanzini, G. *La pedagogía del siglo XX*. Madrid: Narcea, 1987.
Borrás, J.M. (dir.). *Historia de la infancia en la España contemporánea (1834-1936)*. Madrid: Min. Trabajo y Asuntos sociales, 1996.
Bowen, J. *Historia de la Educación Occidental*. 3 volums. Barcelona: Herder, 1985.
Capitán Díaz, A. *Historia del pensamiento pedagógico en Europa*. 2 volums. Madrid: Dykinson, 1984/1986.
Castells, M. *La era de la información*. 3 volums. Madrid: Alianza, 1996.
Colom, A.J.; Mèlich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofías de la educación*. Barcelona: Paidós, 1995.
Colom, A.J. i altres. *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*. Barcelona: Ariel, 1997.
De Puellas, M. *Educación e ideología en la España contemporánea*. Madrid: Tecnos, 1999.
Delgado, B. (dir.). *Historia de la Educación en España y América*. 3 volums. Madrid: SM, 1992/1994.
Dávila, P. *La honrada medianía. Génesis y formación del magisterio español*. Barcelona: PPU, 1994.
Delgado, B. *Historia de la infancia*. Barcelona: Ariel, 1998.
Delors, J. (dir.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
Echeverría, J. *Los señores del aire: Telépolis y el tercer entorno*. Barcelona: Destino, 1999.
Fullat, O. *Filosofía de la educación*. Madrid: Síntesis, 2000.
Houssaye, J. (dir.). *Quinze pedagogs: la seva influència, avui*. Barcelona: UOC/Proa, 1995.
Juif, P.; Legrand, L. *Grandes orientaciones de la pedagogía contemporánea*. Madrid: Narcea, 1988.
Lévy, P. *La cibercultura, el segon diluvi?* Barcelona: Proa/ Universitat Oberta de Catalunya, 1998.
Lozano, C. *La educación en los siglos XIX y XX*. Madrid: Síntesis, 1994.
Meirieu, Ph. *La escuela, modo de empleo. De los "métodos activos" a la pedagogía diferenciada*. Barcelona: Octaedro, 1997.
Navarro, R. *La escuela y el maestro en la España contemporánea (1810-1939)*. Barcelona: Textos Universitarios "Sant Jordi", 1998.
Puig, J.M. *Teoría de la educación*. Barcelona: PPU, 1986.
Santolaria, F. *Marginación y educación. Historia de la educación social en la España moderna y contemporánea*. Barcelona: Ariel, 1997.
Trilla, J. *Ensayos sobre la escuela*. Barcelona: Laertes, 1985.
Trilla, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Planeta, 1985.
Trilla, J. *Otras educaciones*. Barcelona: Anthropos, 1993.
Viñao, A. *Innovación pedagógica y racionalidad científica*. Madrid: Akal, 1990.
Viñao, A. *Tiempos escolares, tiempos sociales*. Barcelona: Ariel, 1998.

Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació

PROFESSORA: Marta MARIMON i MARTÍ

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura troncal Fonaments Informàtics i Audiovisuals desplega en el marc del pla d'estudis de la formació de mestre un conjunt d'actuacions de formació en informàtica educativa amb la finalitat de:

1. Prendre consciència de l'impacte social de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació en la societat actual i especialment en l'àmbit educatiu.
2. Familiaritzar-se amb els equipaments informàtics i adquirir destreses en la utilització dels diversos tipus de programes informàtics (processament de textos, bases de dades, full de càlcul).
3. Conèixer els recursos telemàtics i les seves aportacions a la cerca d'informació i a la comunicació.
4. Conèixer les principals propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de la tecnologia de la informació i de la comunicació a l'escola i analitzar-ne els diversos àmbits d'utilització.
5. Potenciar la capacitat dels estudiants d'integrar curricularment la tecnologia de la informació i de la comunicació, a partir de la seva consideració com a eix transversal.
6. Dissenyar activitats d'aprenentatge en les quals s'utilitzin noves tecnologies.
7. Potenciar la innovació educativa i professional.

CONTINGUTS:

1. La Tecnologia de la Informació i de la Comunicació a la societat:
 - 1.1 Impacte de la TIC a la societat actual.
 - 1.2 Nocions bàsiques: maquinari i programari.
 - 1.3 Principals eines per a l'alfabetització informàtica:
 - 1.3.1 El processador de textos.
 - 1.3.2 El full de càlcul.
 - 1.3.3 La base de dades.
 - 1.3.4 L'editor gràfic.
 - 1.3.5 La telemàtica.
2. La Tecnologia de la Informació a l'educació:
 - 2.1 Propostes educatives institucionals a Catalunya per a la integració de la TI a l'escola.
 - 2.1.1 Marc normatiu i repercussions curriculars.
 - 2.1.2 Projectes desenvolupats.
 - 2.2 La TI al centre: àmbits d'utilització.
 - 2.2.1 Com a recurs administratiu.
 - 2.2.2 Dins del procés d'ensenyament i aprenentatge:
 - a) Com a objecte d'estudi.
 - b) Com a recurs per a l'aprenentatge:
 - c) Repercussions en els projectes de centre.
 - 2.3 La TI a l'aula:
 - 2.3.1 Característiques principals dels entorns d'aprenentatge amb ordinador.
 - 2.3.2 Possibilitats educatives dels programes informàtics a les diferents àrees curriculars.
 - 2.3.3 L'ordinador al servei de l'educació especial.
 - 2.3.4 Creació d'un entorn d'aprenentatge amb ordinador.
 - 2.4 La formació del professorat en la TI: formació inicial i permanent.

AVALUACIÓ:

Per aprovar l'assignatura caldrà superar una prova individual que es farà al final del quadrimestre.

BIBLIOGRAFIA:

- Monogràfic: "Nuevas Tecnologías y Educación Especial". *Comunicación y Pedagogía*, 1998, núm. 150.
- Monogràfic: "L'escola i la societat de la informació". *Barcelona Educació*, 1998, núm. 7, p.19-38.
- Bartolomé, Antonio R. "Los ordenadores en la enseñanza están cambiando". *Aula de Innovación Educativa*, 1995, núm. 40-41, p. 5-9.
- Bornas, Xavier i altres "Noves tecnologies i atenció a la diversitat". *Suports*, 1998, vol. 2, núm. 2, p. 4-12.
- Cebrián, Juan Luís. "La societat de la informació i el coneixement. Els reptes de l'educació". *Barcelona Educació*, 1999, núm. 4, p- 12-13.
- Dalmau, Saül. "L'ús dels mitjans informàtics a l'escola primària". *Barcelona Educació*, 1998, núm. 7, p. 28-31.
- Ferrés, Joan.; MARQUÈS, Pere. (coords.) *Comunicación educativa y nuevas tecnologías*. Barcelona: Praxis, 1996.
- Gallego, Domingo J.; ALONSO, Catalina M.; CANTÓN, Isabel. (coords.) *Integración curricular de los recursos tecnológicos*. Barcelona: Oikos-Tau, 1996.
- Grané, M. "¿Informática infantil? ¿Por qué un ordenador en infantil?" *Aula de Innovación Educativa*, 1998, núm. 67, p. 9-12.
- Martí, Eduardo. *Aprender con ordenadores en la escuela*. Barcelona: ICE-Universitat de Barcelona/Horsori, 1992.
- Moral, José Manuel.; et al. "Sistemas Multimedia en la Enseñanza". *Aula de Innovación Educativa*, 1995, núm. 40-41, p. 19-23.
- Moreno, Montserrat. "Manuel Castells. Retos educativos en la era de la información". *Cuadernos de Pedagogía*, 1998, núm. 271, p. 81-85.
- Navarro, Eulàlia. "Análisis de productos multimedia educativos". *Comunicación y Pedagogía*, 1999, núm. 157, p. 36-39.
- Poole, Bernard, J. *Tecnología Educativa*. Madrid: McGraw Hill, 1999.
- Quintana, Jordi. "La dulce tecnología". *Novática*, 1995, núm. 117, p. 3-5.
- Quintana, Jordi. "Multimèdia: què i per a què", *Guix*, 1997, núm. 233, p. 5-8.
- San José, Carlos. (coord.) *Tecnologías de la información en la educación*. Madrid: Anaya Multimedia, 1998.
- Sancho, J.M. (coord.) *Para una tecnología educativa*. Barcelona, Horsori, 1994.
- Squires, David; Mcdougall, Anne. *Cómo elegir y utilizar software educativo*. Madrid: Morata, 1997.

WEBS RECOMANADES:

- Programa d'Informàtica Educativa (PIE)*: <http://www.xtec.es>
- Ministerio de Educación y Cultura, Programa de Nuevas Tecnologías de la Información y de la Comunicación (PNTIC)*: <http://www.pntic.see.mec.es>
- Ajuntament de Barcelona. Institut d'Educació (IMEB)*: <http://www.bcn.es/IMEB>
- Unesco*: <http://www.unesco.org>
- Pangea, Rosa Sensat*: <http://www.pangea.org>
- Revista Mitjans*: <http://www.bcn.es/tjussana/mitjans>
- Intercambiar información y experiencias en educación especial*:
<http://guindo.pntic.mec.es/~gherrero/nee.htm>
- Aula Virtual - Recursos Educativos para Maestros y Profesores*: <http://www.nalejandria.com/>
- Redinet, sistema documental automatitzat centrat en la informació educativa*: <http://www.mec.es/redinet/>
- Base de dades de recursos educatius*: <http://www.telar.org/sala4.htm>
- Hiperespiral. Tecnologies i Educació*: <http://www.pangea.org/org/espinal/>

Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural

PROFESSORS: Josep CASANOVAS I PRAT
Jacint TORRENTS I BUXÓ

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura proposa tractar el medi de manera interdisciplinària, tractant alguns dels principals elements temporals, espacials, materials, biològics i humans que formen part del medi. Es tracta que l'estudiant assoleixi un domini ampli sobre els principals aspectes que formen part del medi, d'una banda perquè tingui un bon domini dels temes que es tracten a l'escola en les àrees de socials i naturals, i d'altra banda perquè assoleixi un coneixement cultural suficient per poder desenvolupar la professió de mestre. Els temes a tractar s'exemplifiquen en l'àmbit català, perquè és el medi més proper als estudiants, però tenint en compte que forma part d'un conjunt més ampli.

CONTINGUTS

1. El coneixement del medi.
 - 1.1. El medi com a sistema.
 - 1.2. La ciència en l'estudi del medi.
 - 1.3. El coneixement del medi a l'escola.
2. L'espai i temps.
 - 2.1. La construcció social de l'espai i el temps.
 - 2.2. Unitats de mesura del temps
 - 2.3. El temps històric i social.
 - 2.4. La percepció de l'espai.
 - 2.5. La representació cartogràfica.
3. Matèria i Vida.
 - 3.1. Origen i organització de l'Univers.
 - 3.2. La Terra.
 - 3.3. Materials i energia.
 - 3.4. Sistemes vius.
4. Societat i Cultura.
 - 4.1. Evolució humana i tecnologia.
 - 4.2. La població.
 - 4.3. Les activitats humanes.
 - 4.4. L'organització política.
5. Estudiem el medi.

METODOLOGIA:

L'assignatura es basarà en treballar el programa a partir de les explicacions del professor i la participació dels estudiants en diverses activitats didàctiques a l'aula. També es faran dues sortides fora de l'aula. Caldrà realitzar lectures obligatòries i altres activitats.

AVALUACIÓ:

Una prova escrita (60%). Un dossier d'avaluació sobre els diferents apartats del temari (20%). Un treball de curs (20%).

BIBLIOGRAFIA:

- Anguita, F. *Origen e historia de la Tierra*. Madrid: Rueda, 1988.
- Benejam, P.; Pagès, J. (coord.) *Enseñar y aprender ciencias sociales, geografía e historia en la educación secundaria*. Barcelona: ICE-UB/Horsori, 1998.
- Biosfera*. Vol 1 a 11. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. 1993-1998.
- Bolós, M. de (dir.) *Manual de ciencia del paisaje*. Barcelona: Masson, 1992.
- Calaf, R. *Didáctica de las ciencias sociales didáctica de la historia*. Vilassar: Oikos-tau, 1994.
- Calaf, R i altres *Aprender a enseñar geografía*. Vilassar: Oikos-tau, 1997.
- Carreras, C. *Geografía humana*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1998.
- Cavalli-Sforza, L.G. *Qui som. Història de la diversitat humana*. Barcelona: ICEM. 1994.
- Claxton, G. *Educar mentes curiosas. El reto de la ciencia en la escuela*. Madrid: Visor, 1994.
- Cloud, P. *El cosmos, la Tierra y el hombre: Breve història del Universo*. Madrid: Alianza, 1981.
- Coneximent del medi natural. Actualització científica*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Coneximent del medi natural. Propostes didàctiques*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Ferrerres, E.; Llorens, J. *Història de Catalunya*. Barcelona: Grup Promotor, 1989.
- Folch, R. *La vegetació dels Països Catalans*. Barcelona: Ketres. 1981.
- García Ruiz, A.L. (coord) *Didáctica de las ciencias sociales en la educación primaria*. Sevilla: Algaida Editores, 1993.
- Harlen, W. *Enseñanza y aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Morata. 1998.
- Hernández, F.X. *Història de Catalunya. Història i memòria*. Barcelona: Pòrtic, 1998.
- Història Natural dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. 1986-1992.
- Lacoste, Y.; Ghirardi, R. *Geografía general física y humana*. Vilassar: Oikos-tau, 1983.
- Lovelock, J. *Las edades de Gaia. Una biografía de nuestro planeta vivo*. Tusquets. 1995
- Panareda, J.M. *Resum de geografía física de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1996.
- Panareda, J.M. *Resum de geografía humana de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 1997.
- Reeves, H. i altres. *La història més bella del món*. Barcelona: Edicions 62, 1997.
- Simposium de didáctica de las ciencias sociales*. 10è. Logroño: Universidad de la Rioja, 1999.
- Trepat, C.A. *Procedimientos en historia. Un punto de vista didáctico*. Barcelona: Graó, 1995.
- Trepat, C.A.; Comes, P. *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Barcelona: Graó, 1998.
- Trilló, T. *Didáctica de les ciències naturals*. Biologia. Barcelona: Edicions UB, 1999.

Matemàtiques i la seva Didàctica

PROFESSOR: Pau CASAÑAS i XURIACH.

Quadrimestral. 4,5 crèdits. (3 teòrics i 1,5 pràctics)

OBJECTIUS:

- 1.- Aconseguir de l'estudiant un coneixement del disseny curricular de Matemàtiques d'Educació Infantil i de Primària, i al mateix temps un domini dels continguts bàsics que la integren.
- 2.- Aprofundir en el significat actual de l'educació matemàtica i en alguna línia d'innovació en aquest sentit.
- 3.- Contemplar les nocions bàsiques de didàctica de les Matemàtiques en relació amb la pròpia especialitat.

CONTINGUTS:

1.- L'educació matemàtica

- 1.1. Aspectes definitoris de l'aprenentatge de les Matemàtiques.
- 1.2. El seu paper en l'educació dels nens i nenes de 2 a 12 anys.
- 1.3. Estructura i característiques del disseny curricular a Educació Infantil i Primària.
- 1.4. Criteris metodològics generals i criteris segons les edats.
- 1.5. La Matemàtica i l'atenció a la diversitat.

2.- La Lògica a l'escola

- 2.1. Diferents tipus d'activitats, amb material i amb simbologia escrita. Exercicis directes i inversos.
- 2.2. Les relacions. Tipus de relacions i treball segons edats.
- 2.3. Les agrupacions. Jocs "del sí i del no" amb una i amb dues qualitats.
- 2.4. Les transformacions o canvis de qualitats.
- 2.5. Paral·lelisme entre els exercicis de lògica amb qualitats i altres de similars amb quantitats.

3.- Nombres i operacions

- 3.1. Gènesi del concepte de nombre en els nens.
- 3.2. Relacions entre nombres.
- 3.3. Tres aspectes en la didàctica de les operacions: lògic, funcional i tècnic. Iniciació a les operacions de suma i de resta.
- 3.4. La base decimal de numeració. Lectura i escriptura de números. Valor posicional de les xifres.
- 3.5. Material manipulable, càlcul mental i ús de la calculadora.
- 3.6. Ampliació del camp de coneixement dels nombres. Procés a seguir per part dels alumnes.
- 3.7. Operacions de multiplicar i dividir. Introducció dels nombres fraccionaris.
- 3.8. Nombres decimals. La seva naturalesa. Operacions amb decimals.
- 3.9. Quadrats, cubs i noció d'arrel quadrada. Potències en general.
- 3.10. Múltiples i divisors.

4.- Problemes

- 4.1. Què entenem per situacions problemàtiques.
- 4.2. Tipologies de problemes.
- 4.3. Continguts procedimentals que es treballen en els problemes
- 4.4. Trets comuns entre jocs i problemes.

5.- Geometria

- 5.1. El paper de la Geometria en el coneixement de l'espai. Aspectes que es treballen.
- 5.2. Procés dels nens i nenes en l'aprenentatge de la Geometria, segons edats.

- 5.3. Diferents tipus de propietats geomètriques: topològiques, projectives i mètriques
 - 5.4. Relacions de posició per criteris topològics, de direcció i de coordenades.
 - 5.5. Estudi i classificacions de figures i cossos geomètrics.
 - 5.6. Iniciació a les transformacions geomètriques i la seva aplicació a l'estudi de figures i cossos.
- 6.-Magnitud i Mesura
- 6.1. Diferents etapes en l'aprenentatge de les mesures.
 - 6.2. La mesura com a pràctica. Noció d'unitat. Diferents unitats emprades.
 - 6.3. Ús dels instruments de mesura.
 - 6.4. Diferents magnituds de les quals es treballa la mesura a l'escola.
- 7.- Estadística i Probabilitat.
- 7.1. Diferents passos en la pràctica de l'estadística a l'escola: recollida de dades; anàlisi i interpretació de les dades; representació per gràfics (diversos tipus).
 - 7.2. Introducció dels paràmetres estadístics elementals.
 - 7.3. Alguns experiments aleatoris. Noció d'atzar.

METODOLOGIA:

La matèria s'agrupa en diversos blocs temàtics que es contemplaran seqüencialment durant el quadrimestre corresponent. Cada bloc es treballarà en tres fases:

- Aprofundiment teòric de la matèria.
- Anàlisi de procediments, conceptes i actituds que cal treballar a l'escola amb els nens i nenes, així com dels objectius a aconseguir.
- Orientacions didàctiques per als futurs mestres.

Es combinaran les exposicions del professor, amb la preparació d'activitats d'aula per part dels estudiants, la posada en comú de recerques i programacions elaborades individualment o en petits grups, i altres activitats pràctiques que el professor pugui organitzar.

AVALUACIÓ:

1. Es farà una prova parcial que servirà per a alliberar matèria i per configurar la nota final, i una prova final.
2. Es farà un treball que comptarà per a la qualificació final.
3. El treball serà majoritàriament realitzat a la classe i en horari de classe.
4. L'assistència a classe comptarà també en l'avaluació final.
5. La participació a alguna activitat didàctica que pugui sorgir durant el curs també comptarà en l'avaluació.

BIBLIOGRAFIA:

Llibres

- Alsina, C. i altres. *Ensenyar matemàtiques*. Barcelona: Graó, 1995
- Autors diversos. *Actes I Jornades de Didàctica de les Matemàtiques de la Universitat de Vic*. Vic: Facultat d'Educació, 2000.
- Baroody, A.J. *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1988.
- Bermejo, V. *El niño y la aritmética*. Barcelona: Paidós, 1990.
- Bolt, B. *Actividades matemáticas*. Barcelona: Labor, 1988.
- Canals, M.A. *El càlcul mental i la calculadora*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Canals, M.A. *Per una didàctica de la matemàtica a l'escola. I. Parvulari*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Canals, M.A. *Viure les matemàtiques de 3 a 6 anys*. Barcelona: Rosa Sensat, 2000.
- Cascallana, M.T. *Iniciación a la matemática. Materiales y recursos*. Madrid: Santillana, 1988.
- Castelnuovo, E. *La geometría*. Barcelona: Ketres, 1981.
- Castro, E. i Rico, L. *Números y operaciones. Fundamentos para una aritmética escolar*. Madrid: Síntesis,

1987.

- Codina, R., Enfedaque, J.; Mumburú, P. i Segarra, L. *Fer matemàtiques*. Vic: Eumo Editorial /Publicacions de la UB / Publicacions de la UAB, 1992.
- Corbalán, F. *La matemàtica aplicada a la vida quotidiana*. Barcelona: Graó, 1995.
- Dienes, Z.P. *La lògica y los juegos lógicos*. Barcelona: Teide, 1972
- Esteve, E. et al. *Més de 7 materials per a l'aprenentatge de la matemàtica*. Barcelona: Rosa Sensat, 1988.
- Fisher, R. i Vince, A. *Investigando las matemáticas*. Madrid: Akal, 1990.
- Freinet, C. i Beaugrand, M. *L'ensenyament del càlcul*. Barcelona: Laia, 1977.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Primària*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1990.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. *Curriculum. Educació Infantil*. Barcelona: Servei de Difusió i Edicions, 1992.
- Giménez, J. i Gironde, L. *El càlcul a l'escola*. Barcelona: Graó, 1990.
- Kamii, C. *El número en la educación preescolar*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1984.
- Kamii, C. *El niño reinventa la aritmética I*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1982.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética II*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1992.
- Kamii, C. *Reinventando la aritmética III*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1995.
- Piaget J. i Szeminska. *Génesis del número en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe, 1982
- Piaget; j. i Inhelder, B. *El desarrollo de las cantidades en el niño*. Barcelona: Nova Terra, 1971.

Revistes

- *Biaix*, revista de la Federació d'Entitats per a l'Ensenyament de les Matemàtiques a Catalunya, 1992.
- "Didàctica de les Matemàtiques i les Ciències", *Educar: Revista del Departament de Pedagogia i Didàctica*. Vol. 17, 1990.
- *L'Escaire: revista de didàctica de les Matemàtiques*. Barcelona: Departament de Matemàtiques i Estadística de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Barcelona, 1979.
- *Suma: revista sobre la enseñanza y aprendizaje de las matemáticas*. Granada: Federación Española de Sociedades de Profesores de Matemáticas, 1988.
- *Uno: revista de didáctica de las matemáticas*. Barcelona: Graó Educación, 1994.

Assignatura obligatòria de primer curs (Pla 1992)

Educació Física per a Alumnes amb Necessitats Educatives Especials

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

- Donar a conèixer el marc institucional i legal en el qual es desenvolupa l'Educació Física a l'Escola.
- Promoure actituds favorables a una concepció educativa que valori l'activitat física com a instrument per a la formació integral de la persona.
- Proporcionar als estudiants els coneixements bàsics per poder atendre les Necessitats Educatives especials que pugui presentar qualsevol alumne d'Educació Física de l'Etapa Primària.

CONTINGUTS:

1. Teòrica de l'Educació Física:
 - 1.1. Paper de l'Educació Física en la societat actual.
 - 1.2. Concepció històrica de l'Educació Física i principals corrents.
 - 1.3. Incidència de l'Educació Física en els àmbits d'acció educativa.
2. L'Educació Física en el panorama educatiu actual:
 - 2.1. La LOGSE. Regulació de l'E. F. a l'escola.
 - 2.2. L'Educació Física al Disseny Curricular de l'Ensenyament Primari i el tractament de la diversitat.
 - 2.3. Situació actual de l'Educació Física a l'Escola. Perspectiva de futur.
3. Teoria i pràctica dels continguts de l'Educació Física:
 - 3.1. Capacitats perceptivomotrius:
 - 3.1.1. Control i consciència corporal.
 - 3.1.2. Organització de l'espai i el temps.
 - 3.2. Habilitats coordinatives:
 - 3.2.1. Habilitats motrius bàsiques.
 - 3.2.2. Habilitats motrius específiques.
 - 3.3. Capacitats condicionals:
 - 3.3.1. Síndrome general d'adaptació.
 - 3.3.2. Capacitats físiques bàsiques.
 - 3.4. Expressió i comunicació a través del cos:
 - 3.4.1. Formes d'expressió corporal.
 - 3.4.2. Importància educativa de l'expressió corporal.
 - 3.5. El joc:
 - 3.5.1. Teories i classificació.
 - 3.5.2. Del joc lliure al joc codificat.
 - 3.5.3. Del joc a l'esport.
4. Activitats físiques i grups específics:
 - 4.1. Blocs de continguts del DCB i la seva adaptació segons les diferents necessitats educatives especials:
 - 4.1.1. Disminució física.
 - 4.1.2. Disminució psíquica.
 - 4.1.3. Disminució sensorial.
 - 4.1.4. La inadaptació social.
 - 4.2. Activitats integradores, específiques i de sensibilització.
 - 4.3. L'esport federat.

4.4. El lleure.

4.5. Barreres arquitectòniques i instal·lacions esportives escolars.

METODOLOGIA:

Els continguts dels temes teòrics es desenvoluparan a l'aula i els temes pràctics al gimnàs. A cada sessió pràctica es farà l'exposició teòrica per tal de fonamentar més sòlidament els aprenentatges experimentals.

Habitualment es comentaran textos, lectures i documents audiovisuals que ajudin a reflexionar sobre els temes tractats.

AVALUACIÓ:

- Prova escrita sobre els continguts del programa.
- Treballs realitzats a l'entorn dels blocs temàtics.
- Assistència a les classes pràctiques (mínim 75%).

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia general:

- Amicale Eps, *El niño y la actividad física*. Barcelona: Paidotribo, 1986.
- Bantula, J.; Busto, C.; Carranza, M. *11 Propostes per a l'Educació Física*. Barcelona: Guix, 1990.
- Blazquez, D. *Avaluar en Educació Física*. Barcelona: Inde, 1990.
- Blazquez, D. *Iniciación a los deportes de equipo*. Barcelona: Martínez Roca, 1986.
- Cagigal, J. M. *Cultura intelectual y cultura física*. Buenos Aires: Kapeluz, 1979.
- Disseny Curricular Base de l'Ensenyament Primari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Lagardera, F. *Educación Física en el ciclo medio: teoría y práctica*. Barcelona: Paidotribo, 1987.
- Lleixa, T. *La educación física en preescolar y ciclo inicial*. Barcelona: Paidotribo, 1987.
- Le Boulch, J. *La educación por el movimiento en la edad escolar*. Buenos Aires: Paidós, 1982.
- Mosston, M. *La enseñanza de la Educación Física*. Buenos Aires: Paidós, 1982.
- Sanchez-Bañuelos, F. *Bases para una didáctica de la EF y el Deporte*. Madrid: Gymnos, 1986.
- Diversos Autors, *La educación física en el Ciclo medio (8 a 11 años)*. Barcelona: Paidotribo, 1987.

Bibliografia Específica:

- Almonacid, V.; Carrasco, M. J. *El juego en los niños ciegos y deicientes visuales*. Madrid: ONCE, 1989.
- Activitats físiques adaptades, projecció de futur*. Barcelona: INEFC, 1989.
- Botella, E. *L'esport i la paràlisi cerebral*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Conselleria de Benestar Social, 1992.
- Cantavella i altres. *Introducción al estudio de las estereotipias en el niño ciego*. Barcelona: ONCE, 1992.
- Comité Olímpico Español. *Deportes para minusválidos físicos, psíquicos y sensoriales*. Madrid: COE, 1994
- Diversos Autors. *Actividades deportivas y de ocio para minusválidos psíquicos*. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1988.
- Diversos Autors. *El deporte del deficiente visual*. Madrid: UNED, 1984.
- Diversos Autors. *Treballem la diversitat*. (Vols. I i II). Barcelona: Diputació de Barcelona, 1990.
- Carta Europea de deporte para todos: personas minusválidas*. Madrid: Insero, 1988.
- Kiphard, E. *Insuficiencias de movimiento y coordinación en minusválidos psíquicos*. Madrid: Gymnos, 1988.
- Linares, P. *Fundamentos psico-evolutivos de la EF Especial*. Granada: Universidad de Granada, 1993.
- Lucerna, R.M. i altres. *Juego simbólico y deficiencia visual*. Madrid: ONCE, 1992.
- Sanchez, M.; Marin, F. *Educación física y deportes para minusválidos psíquicos*. Madrid: Gymnos, 1988.
- Zambrana, J. M. *La educación física y las disminuciones psíquicas*. Madrid: Alhambra, 1986.

Assignatures obligatòries de segon curs (Pla 1992)

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Mental

PROFESSOR: Josep FONT i ROURA

OBJECTIUS

1. Adquirir una visió renovada dels alumnes amb condicions de retard mental, de les seves característiques i necessitats.
2. Conèixer aquells components teòrics i pràctics que caracteritzen una resposta educativa adequada als alumnes amb condicions de retard mental. Saber aplicar aquests coneixements en situacions i contextos determinats.
3. Tenir un coneixement bàsic de la recerca en el camp del retard mental i de les línies de treball actuals.
4. Prendre una actitud favorable cap als alumnes amb condicions de retard mental.

CONTINGUTS TEÒRICS

1. El concepte de retard mental.
 - 1.1 Evolució històrica del concepte de retard mental.
 - 1.2 Descripció i interpretació del retard mental.
 - 1.3 El nou concepte de retard mental des d'una perspectiva interactiva.
2. Aspectes evolutius dels alumnes amb retard mental.
 - 2.1 Característiques bàsiques
 - 2.2 Nivells previsibles de desenvolupament, aprenentatge i relació.
 - 2.3 Grau i tipus de necessitats
3. La identificació, avaluació i valoració de les necessitats educatives especials dels alumnes amb retard mental.
 - 3.1 La presa de decisions en l'avaluació de l'alumne.
 - 3.2 Dimensions a avaluar.
 - 3.3 Sistemes i proves d'avaluació.
 - 3.4 La identificació i determinació de les necessitats educatives: L'avaluació comprensiva
4. Característiques de la resposta educativa.
 - 4.1 Criteris generals.
 - 4.2 Els serveis i suports més freqüents en les diverses etapes educatives
 - 4.2 Adaptacions curriculars.
 - 4.3 Estratègies educatives fonamentals.
 - 4.4 Avaluació del progrés.
5. Estratègies educatives en les diferents àrees bàsiques i curriculars.
 - 5.1 Autonomia personal i social.
 - 5.2 Comunicació i llenguatge.
 - 5.3 Lectura i Matemàtiques.
 - 5.4 Preparació per a la vida.
 - 5.5 Formació laboral i per al treball.
6. Les adaptacions de materials.
 - 6.1 Els principis del disseny curricular efectiu. El disseny universal per a l'aprenentatge.
 - 6.2 Les adaptacions de materials en les àrees de llengua i matemàtiques.
 - 6.3 Les adaptacions de materials en les àrees de naturals i socials.

7. Estratègies educatives per al tractament dels problemes de comportament.
 - 7.1 El suport conductual positiu. Assumpcions i característiques.
 - 7.2 L'avaluació funcional.
 - 7.3 L'elaboració de plans de suport
8. La col·laboració dels pares en el procés educatiu dels alumnes amb retard mental.
9. Metodologia i models d'investigació en el camp del retard mental.
 - 9.1 Coneixement de la recerca existent en el retard mental.
 - 9.2 Coneixement de la metodologia d'investigació
 - 9.3 Models d'investigació aplicada de cas únic.

CONTINGUTS PRÀCTICS

1. Inventari i arxiu de materials curriculars, programes i sistemes d'avaluació per al alumnes amb condicions de retard mental.
2. Elaboració de proves i sistemes d'avaluació i identificació de necessitats.
3. Estudi i seguiment d'un cas individual (avaluació, identificació de les necessitats i del perfil de suports, establiment de la proposta curricular, elaboració d'una unitat de programació).
4. Elaboració de programes d'intervenció en les diferents àrees curriculars.
5. Elaboració i exposició de treballs de revisió bibliogràfica sobre temes rellevants dels continguts teòrics.

AVALUACIÓ

S'avaluarà l'assignatura a partir de:

- Una prova escrita al final de cada trimestre.
- Ressenyes de llibres i articles.
- Elaboració d'una carpeta del conjunt de treballs realitzats a classe.
- Elaboració i presentació de treballs pràctics, tant individuals com en grup, relacionats amb els continguts de l'assignatura.
- Assistència i participació activa a la classe.

BIBLIOGRAFIA

- American Association on Mental Retardation (1997). *Retraso Mental. Definición, clasificación y sistemas de apoyo*. Madrid: Alianza Editorial.
- Bautista Jiménez, R. (1991). *Necesidades Educativas Especiales. Manual Teórico práctico*. Málaga: Aljibe.
- Benedet, M.J. (1991). *Procesos cognitivos en la deficiencia mental. Concepto, evaluación y bases para la intervención*. Madrid: Ediciones Pirámide.
- Brenan, W.K. (1988). *El Currículo para niños con necesidades especiales*. Madrid: MEC/Siglo XXI.
- Brown, L. (1989). *Criterios de Funcionalidad*. Barcelona: Milán.
- Carr, E.G. i col. (1996). *Intervención comunicativa sobre los problemas de comportamiento*. Madrid: Alianza Editorial.
- Centro Nacional de Recursos para la Educación Especial. *El alumno con Retraso Mental en la escuela ordinaria*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia.
- Coll, C.; Marchesi, A. i Palacios (Comp.) (1990). *Desarrollo psicológico y educación, I, II i III*. Madrid: Alianza Editorial/Psicología.
- Cunningham, C i Davis, H. (1988). *Trabajar con los padres. Marcos de colaboración*. Madrid: MEC/Siglo XXI.
- Donlon, E.T. i Fulton-Burton, L. (1989). *La enseñanza de los deficientes severos y profundos. Un enfoque práctico*. Madrid: MEC/Siglo XXI.
- Giné, C. (1997). *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials*. Barcelona: Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya.

- Hegarty, S. i Pocklington, K. (1989). *Programas de integración. Estudios de casos de Integración de alumnos con necesidades especiales*. Madrid: MEC/ Siglo XXI.
- Illán, N. (1996). *Didáctica y organización en Educación Especial*. Málaga: Aljibe.
- Ingalls, R.P. (1982). *Retraso Mental. La nueva perspectiva*. Mèxic: El Manual Moderno.
- Johnson, D.W., Johnson, R.T. i Holubec, E. (1999). *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Barcelona: Paidós.
- Kameenui, E.J. i Simmons, D. (1999). *Toward successful inclusion of students with disabilities: The architecture of instruction. An overview of materials adaptations*. Reston, Virginia: The Council for Exceptional Children.
- López, M. i col. (2000). *DIAC. Documento individual de adaptación curricular*. Barcelona: Editorial Praxis.
- Lovaas, O.I. (1990). *Enseñanza de niños con trastornos del desarrollo*. Barcelona: Martínez Roca.
- Mayor, J. (1989). *Manual de educación especial*. Madrid: Anaya.
- Molina, S. (1994). *Deficiencia Mental. Aspectos Psicoeducativos y Educativos*. Granada: Aljibe.
- Molina, S. i Gómez, A. (1992). *Mitos e Ideologías en la Escolarización del niño Deficiente Mental*. Saragossa: Mira Editores.
- Ortiz González, M.C. (1991). *Temas Actuales de Educación Especial*. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca.
- Ovejero, A. (1990). *El aprendizaje cooperativo. Una alternativa eficaz a la enseñanza tradicional*. Barcelona: PPU.
- Repp, A.C. i Horner, R.H. (2000). *Análisis funcional de problemas de la conducta*. Madrid: Paraninfo-Thomson Learning.
- Salvia, J. i Ysseldyke, J.E. (1981). *Evaluación en la educación especial*. Mèxic: El Manual Moderno.
- Troncoso, M.V. i del Cerro, M.M. (1998). *Síndrome de Down: lectura y escritura*. Barcelona: Masson.
- Vera, A. (1994). *Introducción a la Psicología de la Deficiencia Mental*. Valencia: Promolibro.
- Verdugo, M.A. (1995). *Personas con discapacidad*. Madrid: Siglo XXI.
- Verdugo, M.A. i Bermejo, B.G. (1998). *Retraso Mental. Adaptación social y problemas de comportamiento*. Madrid: Pirámide.

Tractaments Educatius dels Trastorns de la Llengua Escrita

PROFESSORA : Teresa BUSCART i COROMINAS

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:

Les dificultats en l'aprenentatge del llenguatge escrit són les més freqüents en educació primària, ja que un dels objectius bàsics d'aquesta etapa és ensenyar a llegir i escriure; però moltes d'aquestes dificultats tenen els seus inicis en les dificultats en l'aprenentatge del llenguatge oral, ja en l'etapa d'educació infantil.

Així doncs, l'assignatura es proposa donar les bases per conèixer les característiques del desenvolupament del llenguatge oral i escrit i les principals característiques d'aquest aprenentatge dins del marc escolar. També té com a objectiu donar les bases per al coneixement de les principals patologies i facilitar els criteris bàsics per a l'actuació del mestre dins de l'escola. L'assignatura pretén que l'estudiant tingui un coneixement integral del nen, per tal que no tracti parcialment els seus dèficits, i que reflexioni sobre la generació d'actituds positives del nen en el procés ensenyament-aprenentatge.

CONTINGUTS:

Bloc A: El llenguatge oral a l'educació infantil i primària.

1. L'adquisició del llenguatge oral.
 - 1.1. Bases psicolingüístiques.
 - 1.2. De la relació afectiva a la comunicació verbal.
 - 1.3. Evolució de la comunicació i el llenguatge.
 - 1.4. L'observació del llenguatge oral a l'escola.
2. El llenguatge verbal com a sistema de representació
 - 2.1. Influència de les funcions del llenguatge en l'aprenentatge de l'infant.
 - 2.2. Adquisició del pensament lògic i del raonament verbal.
 - 2.3. La formació de conceptes i el treball lexicosemàntic.
 - 2.4. L'establiment de les relacions cognitives i el treball morfosintàctic.
 - 2.5. Establiment de les nocions metafonològiques per l'aprenentatge del llenguatge escrit.
3. Les dificultats del llenguatge oral.
 - 3.1. El retard de parla i el retard del llenguatge.
 - 3.2. Principals característiques, prevenció i intervenció en el marc escolar.
 - 3.3. Influència en l'aprenentatge del llenguatge escrit.

Bloc B: El llenguatge escrit a l'educació infantil i primària.

4. L'aprenentatge de la lectoescriptura.
 - 4.1. La construcció del sistema simbòlic: del dibuix a les primeres paraules escrites.
 - 4.2. Principals enfocaments i metodologies en l'aprenentatge de la lectoescriptura.
 - 4.3. La programació de l'aprenentatge de la lectoescriptura dins del marc curricular.
5. El grafisme.
 - 5.1. Adquisició de les habilitats grafomotores implicades en l'escriptura.
 - 5.2. L'educació del gest per l'escriptura.
 - 5.3. Anàlisi cal·ligràfic de l'escriptura.
6. La lectura
 - 6.1. Característiques de l'acte lèxic.
 - 6.2. Model hipotètic de lectura.

- 6.3. La comprensió lectora.
- 6.4. Dificultats en l'habilitat i la comprensió lectora.
- 6.5. Estratègies i tècniques per millorar la lectura.
- 7. El text escrit
 - 7.1. Psicologia de l'expressió escrita.
 - 7.2. La funcionalitat del llenguatge escrit.
 - 7.3. L'ensenyament de la composició escrita.
 - 7.4. Efectes de l'aprenentatge del llenguatge escrit en el desenvolupament cognitiu i en l'aprenentatge escolar.
- 8. L'ortografia.
 - 8.1. Etapes en l'adquisició de l'ortografia.
 - 8.2. Classificació dels principals errors ortogràfics.
 - 8.3. Estratègies per facilitar l'aprenentatge ortogràfic.

Bloc C: Els trastorns del llenguatge escrit.

- 9. Factors determinants per les dificultats en l'aprenentatge.
 - 9.1. Gènesi afectiva dels trastorns de la llengua escrita.
 - 9.2. Teories sobre l'origen hereditari, funcional i/o sociocultural dels trastorns de la llengua escrita.
 - 9.3. El marc escolar i les dispedagogies generadores de les dificultats del llenguatge escrit.
- 10. La dislèxia, principals característiques i línies d'intervenció.
 - 10.1. L'enfocament neuropsicològic dels trastorns de la llengua escrita.
 - 10.2. Enfocament psicològic des de la perspectiva de la psicologia cognitiva i les teories del processament de la informació.
 - 10.3. Revisió dels principals mètodes d'intervenció.
- 11. La disgrafia, principals característiques i línies d'intervenció.
 - 11.1. Bases neuropsicològiques de l'escriptura.
 - 11.2. Bases psicoafectives de l'escriptura.
 - 11.3. Revisió dels principals mètodes d'intervenció.
 - 11.4. Reflexions a l'entorn dels problemes de lateralització.
- 12. Psicopedagogia dels trastorns del llenguatge escrit.
 - 12.1. El nen com a eix central de la intervenció.
 - 12.2. La interacció mestre - nen com a fonament de la creació d'actituds favorables a l'aprenentatge.
 - 12.3. El llenguatge verbal com a instrument de la comunicació i l'aprenentatge.
 - 12.4. Reflexions entorn a la funció del mestre d'educació especial.

METODOLOGIA:

S'ha dividit el programa en tres blocs temàtics per facilitar l'organització dels coneixements sobre l'aprenentatge del llenguatge oral i escrit.

En aquesta assignatura l'estudiant tindrà un paper fonamental en la construcció del seu propi coneixement, caldrà que participi activament en la clarificació i organització dels continguts.

Per això, per cada bloc temàtic, se li facilitaran unes lectures bàsiques de llibres, articles i exposicions teòriques. També es faran observacions i exercicis pràctics per facilitar l'aprenentatge.

L'aportació dels estudiants en la dinàmica de classe es valorarà a partir de reculls teòricopràctics que s'exposaran al grup-classe.

AVALUACIÓ:

Hi haurà dues proves parcials, una en acabar el primer quadrimestre i l'altra al final del segon quadrimestre. L'examen final, al mes de juny, podrà ser utilitzat per recuperar una de les dues proves o totes dues.

La nota final estarà representada en un 70% per la mitjana entre les proves parcials o bé l'examen final. El 30% restant serà la mitjana entre la participació de l'estudiant en els exercicis pràctics i la presentació del recull teoricopràctic.

BIBLIOGRAFIA:

- Ajuriaguerra, Bresson i altres. *La dislexia en cuestió*. Madrid: Pablo del Rio, 1977.
- Auzias, M. *Los trastornos de la escritura infantil*. Barcelona: Laia, 1978.
- Bruckner, L. *Diagnóstico y tratamiento de las dificultades en el aprendizaje*. Madrid: Rialp, 1978.
- Brunner, J. *La parla dels infants, com s'aprèn a fer servir el llenguatge*. Vic: Eumo Editorial, 1987.
- Clemente, R. A. *Desarrollo del lenguaje*. Manual para profesionales de la intervenció en ambientes educativos. Barcelona: Octaedro, 1995.
- Crowder, J. *Psicología de la lectura*. Madrid: Alianza Editorial, 1985.
- Cuetos, F. *Psicología de la escritura*. Madrid: Escuela Española, 1991.
- Foucambert, J. *Como ser lector. Leer es comprender*. Barcelona: Laia, 1989.
- Garton, A. Pratt, G. *Aprendizaje y proceso de alfabetización*. Barcelona: Paidós. Temas de Educación, 1991.
- Jimenez, J. *Como fabricamos la dislexia*. Madrid: Disgrafos, 1990.
- Karmicoff-Smith, A. *Más allá de la modularidad*. Madrid: Alianza Psicología Mino, 1995.
- Launay, C. L. Borel-Maissony, S. *Trastornos del lenguaje, la palabra y la voz en el niño*. Barcelona: Toray-Masson, 1986.
- Montesinos, M. i altres. *Proves psicopedagògiques d'avaluació individual*. Barcelona: PPU, 1986.
- Peña, J. *Manual de logopedia*. Barcelona: Masson, 1990.
- Rondal, J. A. *Trastornos del lenguaje*, Vols. I, II, III. Barcelona: Paidós Ibérica, 1991.
- Rondal, J. A. *La interacción adulto-niño y la construcción del lenguaje*. Mèxic: Trillas, 1990.
- Smith, C. B. *La enseñanza de la lectoescritura: un enfoque interactivo*. Madrid: Visor, 1989.
- Solé, I. *L'ensenyament de la comprensió lectora*. Barcelona: Ceac, 1987.
- Tough, J. *El lenguaje oral en la escuela*. Madrid: Aprendizaje Visor, 1987.
- Tolchinsky, L. *Aprendizaje del lenguaje escrito. Procesos evolutivos e implicaciones didácticas*. Barcelona: Anthropos, 1993.
- Valles, A. *Dificultades lectoescriptoras en la enseñanza básica*. Barcelona: Ceac, 1986.
- Wells, G. *Aprender a leer y a escribir*. Barcelona: Laia, 1988.

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Auditiva

PROFESSORA: M. Rosa ROCA i TAÑÀ

Anual. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

- Conèixer les principals característiques de les persones amb deficiència auditiva, així com el suport i els recursos necessaris per aconseguir els objectius educatius.
- Conèixer les estratègies i els recursos que s'utilitzen en el treball específic amb nens deficients auditius per tal de facilitar als futurs mestres orientacions aplicables a la diversitat d'alumnes que en aquests moments hi ha a les escoles.

CONTINGUTS TEÒRICS:

1. Resposta educativa dels alumnes amb dèficit auditiu.
2. Concepte de sordesa:
 - 2.1. Anatomia i fisiologia de l'oïda.
 - 2.2. Tipus de sordesa i la seva localització.
 - 2.3. So, audiometria, mesura de l'audició.
 - 2.4. Etiologia de les sordeses.
3. Diagnòstic i pronòstic.
4. Recursos tècnics per facilitar la comunicació:
 - 4.1. Pròtesi i adaptació protètica.
 - 4.2. Altres recursos.
5. Variables que influeixen en el desenvolupament del nen sord:
 - 5.1. Pel que fa al nen.
 - 5.2. Pel que fa a la família.
 - 5.3. Pel que fa a l'escola.
 - 5.4. Pel que fa al suport especialitzat.
6. Implicacions de la sordesa en el desenvolupament cognitiu, social i afectiu del nen.
7. Incidència de la sordesa en l'adquisició lingüística.
8. Tècniques d'aprenentatge del llenguatge. Evolució històrica i anàlisi del moment actual:
 - 8.1. Mètode verboronal:
 - 8.2. Llenguatge signat.
 - 8.3. *Cued-speech*.
 - 8.4. Bi-modal...
9. Necessitats educatives específiques dels estudiants sords:
 - 9.1. Dinàmica comunicativa a l'aula. Orientacions per a mestres.
 - 9.2. El disseny curricular:
 - 9.2.1. Adequacions de centre.
 - 9.2.2. Les adequacions curriculars individualitzades.
 - 9.3. Estratègies educatives a l'estimulació precoç. Treball d'estimulació auditiva.
 - 9.4. Estratègies educatives a l'educació primària i l'educació secundària. L'adaptació de textos.
 - 9.5. Treball amb famílies.

CONTINGUTS PRÀCTICS:

- Experimentar els efectes que diferents pèrdues d'audició tenen sobre la comprensió de la parla.

- Simulació pràctica d'un dèficit auditiu en diferents situacions escolars (dictat, conversa...).
- Anàlisi i elaboració de materials per treballar diferents aspectes de llenguatge oral.
- Treball en grup per a analitzar i concretar possibles adaptacions curriculars que són necessàries al centre i a l'aula i individualment per donar resposta adequada a les necessitats de l'infant sord.
- Elaborar l'adaptació d'un conte, text...
- Lectura i comentaris d'articles.
- Presentació de materials per al treball d'adaptació de textos.

AVALUACIÓ:

- Assistència i participació activa a la classe.
- Una prova escrita al final de cada quadrimestre.
- Elaboració i presentació d'un treball pràctic.
- Treballs a classe individuals o amb grup.

BIBLIOGRAFIA:

- Aimard, P; Morgan, A. *El niño sordo*. Madrid: Narcea, 1986.
- Almirall, R. i altres. *Experiencias bilingües en la educación del niño sordo*. Barcelona: Mayo, 1998.
- Carreras de Cabrera, J. i altres. *El sistema de la paraula complementada i la fonètica catalana*. Barcelona: Documents d'Educació Especial, Departament d'Ensenyament, 1993.
- Dalmau, M. i altres. *Correcció fonètica (mètode verbo-tonal)*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Lafon, J. C. *Los niños con deficiencias auditivas*. Barcelona: Masson, 1987.
- Martínez, I. *El desafío de la integración*. Barcelona: Fundació Catalana Síndrome de Down, 1990.
- Monfort, M. i altres. *Programa elemental de comunicación bimodal*. Madrid: Ciencias de la Educación Preescolar y Especial, 1991.
- Peña, J. *Manual de logopedia*. Barcelona: Masson, 1998.
- Sacks, O. *Veo una voz*. Salamanca: Gráficas Omega, 1991.
- Silvestre, N. i altres. *Sordera. Comunicación i aprendizaje*. Barcelona: Masson, 1998.
- Torres, S. i altres. *Deficiencia auditiva. Aspectos psicopedagógicos y educativos*. Archidona: Aljibe, 1995.
- Torres, S. *La palabra complementada*. Madrid: Ciencias de la Educación Preescolar y Especial, 1998.

Psicologia Educativa

PROFESSOR: Montserrat BENLLOCH i BURRULL

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

INTRODUCCIÓ:

L'objectiu general de l'assignatura és explorar un seguit de coneixements psicològics que ens ajudin a comprendre el procés d'ensenyament-aprenentatge. Veure de quina manera podem fer servir les variables psicològiques per tal de millorar l'efectivitat del procés d'aprenentatge i de la intervenció educativa. També remarcar l'especial interès que els estudiants sàpiguen analitzar i intervenir, en la mesura que sigui possible, sobre els aspectes emocionals dels alumnes, dels mateixos mestres i dels pares.

CONTINGUTS:

1. Perspectives psicològiques generals de l'aprenentatge.
 - 1.1. Conductual.
 - 1.2. Cognitiva.
 - 1.3. Psicosocial.
 - 1.4. Psicoanalítica.
 - 1.5. Ecològica.
2. Factors i processos bàsics de l'aprenentatge escolar.
 - 2.1. Motivació.
 - 2.2. Emoció.
 - 2.3. Aprenentatge i intel·ligència.
 - 2.4. Personalitat.
 - 2.5. Pensament i llenguatge.
3. Continguts i processos d'aprenentatge.
 - 3.1. Processos cognitius.
 - 3.1.1. Significativitat i funcionalitat de l'aprenentatge.
 - 3.1.2. Aprenentatge significatiu i esquemes de coneixement.
 - 3.1.3. Interactivitat i aprenentatge.
 - 3.2. Processos ambientals.
 - 3.2.1. Aprenentatge cognitiu-social. Determinisme recíproc.
4. Aprenentatge escolar i relacions interpersonals: aspectes emocionals.
 - 4.1. Anàlisi de la situació educativa: etapes 0-3, 3-6 i 6-12 anys.
 - 4.1.1. Necessitats educatives dels infants (d'afectes, d'interacció, de pors, etc.)
 - 4.1.2. Necessitats dels pares.
 - 4.1.3. Necessitats dels equips de mestres. Malestar docent, estrès.
 - 4.2. Relacions de comunicació. Habilitats socials.
 - 4.2.1. Infants-Pares-Mestres.
5. Aspectes pràctics de l'assignatura.
 - 5.1. Representació de situacions educatives que requereixen habilitats de relació i comunicació: filmació, entrenament, discussió.
 - 5.2. Anàlisi de situacions d'aprenentatge. Aspectes psicològics que intervenen (per grups).

METODOLOGIA:

La metodologia de treball de l'assignatura combina els aspectes més conceptuals amb la reflexió grupal.

També es porta a terme l'assaig de situacions per a l'aprenentatge de les habilitats socials.

AVALUACIÓ:

La prova d'avaluació constarà de dues parts:

- a) contingut del temari de l'assignatura.
- b) contingut d'un llibre de lectura obligatòria.

La nota final serà la mitjana dels resultats de les dues parts, sempre que totes dues estiguin aprovades.

LECTURES OBLIGATÒRIES:

Cada estudiant haurà de llegir obligatòriament un llibre a escollir entre els següents:

- Bornas, X. *Desenvolupament de l'autonomia personal*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
Lipman, M. *Filosofia a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
Rogers, C. R. *Libertad y creatividad en la educación*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1986.
Toro, J. *Mitos y errores educativos (castigo, sobreprotección...)*. Barcelona: Martínez Roca, 1981.

BIBLIOGRAFIA:

- Ausubel, Novak, H. *Psicología educativa (un punto de vista cognitivo)*. Mèxic: Trillas, 1983.
Beltrán, J. *Procesos, estrategias y técnicas de aprendizaje*. Madrid: Síntesis, 1993.
Beltrán, J. A.; Bermejo, V.; Prieto, M. D.; Vence, D. (eds.). *Intervención psicopedagógica*. Madrid: Pirámide, 1993.
Coll, C.; Martín, E.; Mauri, T. i altres. *El constructivismo en el aula*. Barcelona: Graó, 1993.
Garbers, S.; Garbers, M.; Spizman, R. *Portarse bien (soluciones prácticas para los problemas comunes de la infancia)*. Madrid: Medici, 1991.
Good, T. L.; Brophy, J. E. *Psicología educacional*. Mèxic: Interamericana, 1983.
Harris, P. L. *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza, 1992.
Mayor, J. *Psicología de la educación*. Madrid: Anaya, 1985.
Mayor, J.; Suegas, A.; González, J. *Estrategias metacognitivas. Aprender a aprender y aprender a pensar*. Madrid: Síntesis, 1993.
Mendez, F. X.; Macia, D.; Oliveres, J. (eds.). *Intervención conductual en contextos comunitarios. I. Programas aplicados de prevención*. Madrid: Pirámide, 1993.
Michelson, L.; Sugai, D. P.; Wood, R. P.; Kazdin, A. E. *Habilidades sociales en la infancia (Evaluación y tratamiento)*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
Orlich, D. C. i altres. *Técnicas de enseñanza*. Mèxic: Limusa / Noriega, 1995.
Salzberger-Wittenberg, I.; Henry, G.; Osborne, E. *L'experiència emocional d'ensenyar i aprendre*. Barcelona: Ed. 62, 1989.
Tapia, J. A. *Motivación y aprendizaje en el aula*. Madrid: Santillana, 1991.
Whimbey, A. *Decisiones para estimular el pensamiento crítico*. Mèxic: Limusa, 1995.
Wolfolk, A. E.; McCune, L. *Psicología de la educación para profesores*. Madrid: Narcea, 1983.
Zabala, A. *La práctica educativa*. Barcelona: Graó, 1995.

Pràctiques II

PROFESSORS TUTORS: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Quadrimestral. 13,5 crèdits.

Les pràctiques en el segon any del currículum de Mestre estan concebudes fonamentalment per a aprofundir en el coneixement de la institució del centre escolar, per a analitzar la dinàmica del grup-classe al si de l'aula i per exercitar-se en la confecció de propostes curriculars. Així mateix, es comencen a plantejar aspectes relacionats amb l'especialitat de l'estudiant que es reforçaran en les pràctiques del tercer any.

TEMPORALITZACIÓ:

Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu, matí i tarda, de finals de novembre a primers de febrer.

ACTIVITATS:

Durant les pràctiques l'estudiant ha d'actuar com a ajudant o col·laborador del mestre/a en la conducció del grup-classe, i s'encarregarà de totes aquelles activitats que, d'acord amb els mestres, pugui dur a terme. És important que l'estudiant es responsabilitzi d'alguns aspectes del treball escolar de manera que s'introdueixi de manera activa en tot el que suposa fer de mestre. És indispensable, per tant, que tingui una actitud participativa i receptiva als suggeriments dels mestres de cara a l'aprofitament màxim de les pràctiques. També és aconsellable l'assistència a les activitats que l'escola realitza; des de les més habituals per al funcionament del centre (reunions de cicle, claustres...), fins a sortides, festes i activitats extraescolars, sempre que l'escola hi estigui d'acord. És indispensable la puntualitat a l'escola.

A més de l'actuació com a practicant, una altra part fonamental de l'activitat és la memòria de pràctiques que l'estudiant haurà de redactar. És la reflexió escrita, l'aprofundiment formalitzat en un treball del que ha estat la pràctica en una escola. La memòria ha d'incloure els següents apartats:

- Valoració de les pràctiques.
- Anàlisi institucional.
- Estudi del grup-classe i valoració global del cicle al qual pertany.
- Descripció i valoració d'una unitat de treball conduïda pel practicant.

La confecció de la memòria ha de seguir els criteris i normes habituals en la redacció de treballs.

CICLES I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Lloc: La Facultat d'Educació disposa d'una xarxa d'escoles col·laboradores. Des de la Coordinació de Pràctiques es distribueixen les escoles seguint el criteri de residència habitual de l'estudiant sempre que sigui possible.

Nivell: Els estudiants d'Educació Especial realitzaran les pràctiques a parvulari i primària.

Així mateix els estudiants podran realitzar les pràctiques II a una escola rural amb un pla de treball relacionat amb l'assignatura Seminari d'Escola Rural.

En casos específics i personalitzats es podran fer les pràctiques en altres centres educatius no previstos.

AVALUACIÓ:

Per als estudiants les pràctiques de segon curs comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.

2. Assistència a claustres, reunions de cicles i departaments, sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Entrevistes amb el professor-tutor.
4. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
5. Presentació de la memòria de pràctiques dins el termini acordat (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana).

La nota final de la valoració de les pràctiques serà posada pel professor-tutor de la Facultat d'Educació a partir de:

- Informe positiu del mestre-tutor confirmat en l'entrevista i visita a l'escola.
- Intercanvi d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.
- Qualitat de la memòria de pràctiques en tots els seus apartats.

BIBLIOGRAFIA

- Antúnez, S. i altres. *Del projecte educatiu a la programació d'aula. El què, el quan i el com dels instruments de la planificació didàctica*. Barcelona: Graó, 1991.
- Boix, R. *Estrategias y recursos didácticos en la escuela rural*. Barcelona: Graó, 1995.
- Coll, C. i altres. *Los contenidos en la reforma. Enseñanzas y aprendizaje de conceptos, procedimientos y actitudes*. Madrid: Aula XXI, 1992.
- Del Carmen, L. M. *La planificación de ciclo i curs*. Barcelona: ICE-GRAÓ, 1993.
- Domínguez, G. "Apología del diario escolar". *Cuadernos de Pedagogía*. 256, pp. 20-24.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Franch, J. i altres *El grup-classe: Un potencial educatiu fonamental*. Vic: Eumo Editorial, 1991.
- Gómez, J.; Navarro, P.; Vázquez, F. *Diari escolar*. *Guix*, 187, p. 59-61.
- González; Latorre; *El mestre investigador*. Barcelona: Graó, 1987.
- Mauri; Valls; Gómez; *Els continguts escolars. El tractament del currículum*. Barcelona: Graó, 1992. Col·lecció MIE.
- Torrents, M. *Aprendre a ensenyar a aprendre*. Vic: Eumo Editorial, 1988.
- Zabala, A. *La pràctica educativa. Com ensenyar*. Barcelona: Graó, 1995.

Educació de l'Excepcionalitat

PROFESSORAT: Jaume CARBONÉS i LÓPEZ
Olga PEDRAGOSA i XUCLÀ

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS:

- a) Conèixer les principals característiques dels alumnes excepcionals.
- b) Conèixer les principals estratègies educatives a dur a terme amb els alumnes excepcionals.
- c) Conèixer com ha de respondre l'escola davant dels alumnes excepcionals.

CONTINGUTS:

1. Normalitat i excepcionalitat. Enfocaments i anàlisi
2. Diversitat i excepcionalitat.
3. Intel·ligència. Conceptes bàsics i excepcionalitat.
4. Intel·ligències múltiples i excepcionalitat.
5. Conceptes de: superdotació, talent, geni.
6. Detecció de les condicions de superdotació intel·lectual.
7. Enfocaments de l'atenció a l'alumnat superdotat a l'escola.
 - Enriquiment
 - Acceleració
 - Agrupament
8. Atenció als alumnes superdotats, talentosos a Catalunya. Aspectes normatius, organitzatius i curriculars.

METODOLOGIA:

Les classes tindran un doble vessant: teòric i pràctic. Els aspectes teòrics seran explicats pel professor i complementats amb lectures d'articles i/o llibres.

Els aspectes pràctics faran referència als elements d'avaluació i estratègies educatives de l'excepcionalitat.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de demostrar que han assolit els objectius de l'assignatura a través de:

- Un examen final.
- Exercicis i treballs realitzats a la classe.

BIBLIOGRAFIA

- Acereda, A; Sastre, S. (1998). *La superdotación*. Madrid: Síntesis.
- Alonso, J.; Benito, Y. (1996). *Superdotado. Adaptación escolar i social en Secundaria*. Madrid: Narcea.
- Gardner, H. (1994). *Mentes creativas*. Barcelona: Paidós.
- Gardner, H. (1995). *Inteligencias multiples*. Barcelona: Paidós.
- Marzano, R i col. (1992). *Dimensiones del aprendizaje*. Virginia: McRel Institute.
- Priscilla, H. (1997). *Niños inteligentes con problemas escolares*. Mèxic: Diana.
- Reynolds, D. i col. (1997). *Las escuelas eficaces. Claves para mejorar la enseñanza*. Madrid: Aula XXI/Santillana.
- Shapiro, L. (1997). *La inteligencia emocional de los niños*. Bilbao: Grupo Zeta.
- Stoll, L; Fink, D. (1997). *Para cambiar nuestras escuelas*. Barcelona: Octaedro.

Sociologia de l'Educació

PROFESSORS: Jaume CARBONELL i SEBARROJA
Xavier RAMBLA i MARIGOT

Quadrimestral. 4,5 crèdits.

OBJECTIUS

1. Adquirir algunes habilitats necessàries per a una pràctica reflexiva.
2. Recollir, estructurar i interpretar informació sobre fenòmens socials i educatius.
3. Estudiar les relacions bàsiques que hi ha entre l'escola i la societat.

TEMARI

1. La infància ahir i avui.
2. Funcions socials de l'escola.
3. Educació i treball.
4. Racisme i interculturalisme.
5. Educació sexista i coeducació.
6. El fracàs escolar.
7. El professorat.
8. Polítiques i reformes educatives.

DINÀMICA DE LES CLASSES

Els diferents continguts del temari es treballaran a partir d'explicacions, anàlisi de vídeos i comentaris de notícies de premsa, lectures, debats i treballs en grup i individuals.

Lectura obligatòria

Per tal de seguir l'assignatura és obligatòria la consulta i lectura del llibre:

Carbonell, J. *L'escola: entre la utopia i la realitat*. Vic: Eumo Editorial, 1994.

AVALUACIÓ:

Realització d'un dossier-memòria que inclou treballs individuals i col·lectius.

BIBLIOGRAFIA:

Ball, S. J. *La micropolítica de la escuela. Hacia una teoría de la organización escolar*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1989.

Bourdieu, P.; Passeron, J. C. *La reproducción*. Barcelona: Laia, 1977.

Bruller, C.; Subirats, M. *Rosa y Azul. La transmisión de los géneros en la escuela mixta*. Madrid: Ministerio de Cultura, Instituto de la Mujer, 1988.

Carbonell, J. *L'Escola entre la utopia i la realitat: 10 Lliçons de Sociologia de l'Educació*. Vic: Eumo Editorial, 1994.

Dewey, J. *Democràcia i escola*. Vic: Eumo Editorial / Diputació de Barcelona, 1985.

Esteve, J. M. *El malestar docente*. Barcelona: Laia, 1987.

Fernández Enguita, M. *La cara oculta de la escuela. Educación y trabajo en el capitalismo*. Madrid: Siglo XXI, 1990.

Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.

Hannoun, H. *Els ghettos de l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1992.

- Husén, T. *Nuevo análisis de la sociedad del aprendizaje*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1988.
- Lesourne, J. *Educación y sociedad. Los desafíos del año 2000*. Barcelona: Gedisa, 1993.
- Lundgren, U. P. *Teoría del currículum y escolarización*. Madrid: Morata, 1992.
- Monés, J. *L'escola a Catalunya sota el franquisme*. Barcelona: Rosa Sensat / Ed. 62, 1981.
- Perrenaud, Ph. *La construcción del éxito y del fracaso escolar. Hacia un análisis del éxito, del fracaso y de las desigualdades como realidades construidas por el sistema escolar*. Madrid: Morata-Paideia, 1990.
- Postman, N. *La desaparición de la infancia*. Vic: Eumo Editorial, 1994.
- Rojas Marcos, L. *Las semillas de la violencia*. Madrid: Espasa Calpe, 1995.
- Santos Guerra, M.A. *Entre bastidores. El lado oculto de la organización escolar*. Málaga: Aljibe, 1994.
- Torres, J. *El currículum oculto*. Madrid: Morata, 1992.

Assignatures obligatòries de tercer curs (Pla 1992)

Educació i Societat en Canvi

PROFESSORA: Jordi MARTÍ i FEIXAS

Anual, 6 crèdits.

OBJECTIUS :

Les característiques de la nostra societat, plural i diversa, l'expressió de la democràcia, l'avenç de la ciència i els canvis de l'entorn físic, o els conflictes de valor que genera la convivència, són exemples de factors que justifiquen la necessitat de reflexionar sobre les finalitats de l'educació en la nostra societat, i d'analitzar les problemàtiques i tensions del món actual. Cal prendre consciència que el coneixement i la comprensió crítica, el compromís i la implicació, són vies per a la construcció de formes de convivència que busquin el benestar personal i col·lectiu, i que permetin establir relacions de cooperació, respecte, justícia, igualtat...

CONTINGUTS :

1. Educació i societat.
 - 1.1. Problemàtiques del món actual.
 - 1.2. El marc prospectiu de l'educació.
2. Els valors en una societat en canvi.
 - 2.1. Aproximació a la naturalesa dels valors.
 - 2.2. El paper del professorat davant els valors socialment controvertits.
3. Educació i Drets Humans.
 - 3.1. Generacions de Drets Humans.
 - 3.2. La reflexió ètica i el desenvolupament humà sostenible.
 - 3.3. Continguts: educació ambiental, educació per la pau, drets de l'infant, coeducació, educació intercultural...
4. Estratègies per aprendre a conèixer, a fer i a viure amb els altres.
 - 4.1. L'atmosfera moral del centre: diàleg i participació
 - 4.2. L'autoconeixement i l'expressió personal.
 - 4.3. El pensament i el judici moral.
 - 4.4. El coneixement i la valoració dels altres.
 - 4.5. La comprensió crítica de la realitat.
 - 4.6. La coherència entre el judici i l'acció.

METODOLOGIA :

El desenvolupament dels continguts es farà a partir d'explicacions, debats, conferències, lectures i altres activitats –individuais i en grup– que permetin la reflexió a nivell teòric i pràctic dels diferents temes.

AVALUACIÓ :

El sistema d'avaluació tindrà en compte :

- a) La realització d'una prova escrita sobre el contingut de l'assignatura.
- b) La realització de treballs individuals i de grup.
- c) La lectura i la reflexió crítica d'obres relacionades amb els temes del programa.

BIBLIOGRAFIA :

- Aranguren, J.L. *Propuestas morales*. Madrid: Tecnos, 1983.
- Busquets, M.D et al. *Los temas transversales. Claves de la formación integral*. Madrid: Santillana-Aula XXI, 1993.
- Camps, V. *Virtudes públicas*. Madrid: Espasa-Calpe, 1990.
- Camps, V. *Los valores de la educación*. Madrid: Anaya, 1994.
- Cardús, S. *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
- Cortina, A. *La ética de la sociedad civil*. Madrid: Anaya, 1994.
- Cortina, A. *El quehacer ético. Guía para la educación moral*. Madrid: Santillana-Aula XXI, 1996.
- Delors, J. (dir.). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1996.
- Fibla, P. *Educació i valors. El patrimoni ètic de la modernitat*. Vic: Eumo Editorial, 1995.
- Freire, P. *A la sombra de este árbol*. Barcelona: Roure, 1997.
- Galeano, E. *Patatas arriba. La escuela del mundo al revés*. Madrid: Siglo XXI, 1998.
- Giner, S. *La democràcia: carta oberta a un ciutadà*. Barcelona: Ariel, 1996.
- Guisán, E. *Razón y pasión en ética. Los dilemas de la ética contemporánea*. Barcelona: Anthropos, 1986.
- Jares, X.R. *Educación y derechos humanos. Estrategias didácticas y organizativas*. Madrid: Editorial Popular, 1999.
- Lucini, F.G. *Temas transversales y áreas curriculares*. Madrid: Anaya, 1994.
- Martínez, M. ; Puig, J.M. (comp.). *La educación moral. Perspectivas de futuro y técnicas de trabajo*. Barcelona: Graó, 1991.
- Mayor Zaragoza, F. *Los nudos gordianos*. Barcelona: Galaxia Gutenberg/Círculo de Lectores, 1999.
- Mendiluce, J.M. *Tiempo de rebeldes*. Barcelona: Planeta, 1998.
- Pérez, J.A. *Claves humanistas para una educación democrática. De los valores humanos al hombre como valor*. Madrid: Anaya, 1996.
- Pérez Serrano, Gloria. *Como educar para la democracia. Estrategias educativas*. Madrid: Editorial Popular, 1997.
- Puig, J.M.; Martínez, M. *Educación moral y democracia*. Barcelona: Laertes, 1989.
- Puig, J.M. *La educación moral en la enseñanza obligatoria*. Barcelona: ICE-Horsori, 1995.
- Puig, J.M. *La construcción de la personalidad moral*. Barcelona: Paidós, 1996.
- Puig, J.M. *Feina d'Educar. Relats sobre el dia a dia d'una escola*. Barcelona: Edicions 62, 1999.
- Quintana, J.M. *Pedagogía moral. El desarrollo moral integral*. Madrid: Dykinson, 1996.
- Reyzábal, M.V.; Sanz, A.I. *Los ejes transversales. Aprendizajes para la vida*. Madrid: Escuela Española, 1995.
- Savater, F. *Ética para Amador*. Barcelona: Ariel, 1991.
- Savater, F. *El valor de educar*. Barcelona: Ariel, 1997.
- Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació*. Barcelona: CEAC, 1997.
- Trilla, J. *El profesor y los valores controvertidos. Neutralidad y beligerancia en educación*. Barcelona: Paidós, 1992.
- Turiel, E.; Enesco, I.; Linaza, J. (comp.). *El mundo social en la mente infantil*. Madrid: Alianza, 1989.
- Yus, R. *Hacia una educación global desde la transversalidad*. Madrid: Anaya, 1997.

Trastorns de Conducta i Personalitat

PROFESSOR: Jaume CARBONÉS i LÓPEZ

Anual. 6 crèdits

OBJECTIUS:

- a) Conèixer els principals trastorns de conducta i de la personalitat en l'infantesa.
- b) Conèixer les principals estratègies d'intervenció.
- c) Conèixer criteris marc per tal de dur a terme programes d'intervenció.

CONTINGUT:

1. Classificació dels principals trastorns de conducta i de la personalitat. Sistemes de classificació.
2. Trastorns generalitzats del desenvolupament
3. Trastorns per dèficit d'atenció
4. Trastorn dissocial
5. Trastorns de la conducta alimentària
6. Trastorns per tics
7. Trastorns de l'eliminació
8. Trastorns de l'estat d'ànim
9. Trastorns de conducta i retard mental.
10. Concepte de conducta desafiadora. Avaluació funcional. Plans de suport conductual positiu.
11. Característiques de la resposta educativa. Proactivitat.
 - Plans de Disciplina general
 - Tècniques de management
 - Competència social
 - Habilitats socials

METODOLOGIA:

Les classes tindran un vessant teòric i un de pràctic. Els aspectes teòrics es recolzaran en lectures d'articles o llibres. La part pràctica girarà al voltant de supòsits.

AVALUACIÓ:

Els estudiants hauran de demostrar que han assolit els objectius de l'assignatura a través de:

- Un examen final.
- Assistència a almenys el 80% de les classes, participació activa a la classe, realització d'exercicis i lectures i presentació d'un treball (opcional).

BIBLIOGRAFIA:

- Baron-Cohen, S i Bolton, O. (1998). *Autismo. Una guía para padres*. Madrid: Alianza Editorial.
- Carr, E. G. (1996). *Intervención comunitaria sobre los problemas de comportamiento*. Madrid: Alianza Editorial.
- Casamayor, G. (coord) (1998). *Como dar respuesta a los conflictos. La disciplina en la enseñanza secundaria*. Barcelona: Graó.
- DSM-IV. (1995). *Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales*. Barcelona: Masson.
- Generalitat de Catalunya. (1990). *L'alumne amb greus problemes de personalitat (autisme i psicosi) a l'escola*. Barcelona: Departament d'Ensenyament.

- Jiménez, M. (1997). *Psicopatología infantil*. Málaga: Aljibe.
- Kameenui, E. J.; Darch, D. *Instructional Classroom Management*. London: Longman.
- Kazdin, A; Buela-Casal, G. (1994). *Conducta antisocial*. Madrid: Pirámide.
- Menéndez, F. X.; Anton, D.M. *Modificación de conducta con niños y adolescentes. Libro de casos*. Madrid: Pirámide.
- Orjales, I. (1999). *Déficit de atención con hiperactividad*. Madrid: Cepe.
- Scotti, J; Meyer, L. (1999). *Behavioral Intervention*. Baltimore: Paul H. Brookes.
- Stacey, K i Groves, S. (1999). *Resolver problemas. Estrategias*. Madrid: Narcea.

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Visual

PROFESSOR: Ramon COMA i FERRER

Anual. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Apropar els estudiants a la realitat educativa de les persones amb greus dificultats visuals.
2. Observar les característiques clíniques, psicològiques i pedagògiques en les persones cegues o de baixa visió.
3. Proposar les formes d'intervenció educativa més adients en la discapacitat visual.
4. Conèixer els recursos humans, materials i tecnològics que utilitzen les persones disminuïdes visualment per minimitzar l'efecte de la seva discapacitat i fer-se la vida més fàcil.

CONTINGUT:

1. Conceptes bàsics per a la comprensió clínica del dèficit visual:
 - 1.1. Classificació dels dèficits visuals en funció de la seva etiologia.
 - 1.2. Diferències entre els tractaments clínics i els tractaments educatius en els nens que presenten restes visuals.
2. Els efectes de la ceguesa als primers anys de vida del nen:
 - 2.1. Diagnòstic clínic.
 - 2.2. Singularitat en els processos evolutius.
 - 2.3. Alteracions en les relacions emocionals amb la família.
 - 2.4. Programa d'atenció precoç.
3. L'estimulació visual:
 - 3.1. Diagnòstic preventiu en l'infant que presenta restes visuals.
 - 3.2. Programa d'estimulació de la visió funcional.
 - 3.3. Elecció de mètode lector.
4. Especificitats cognitives de l'infant cec o deficient visual greu:
 - 4.1. Intervencions educatives específiques per a aquest dèficit.
5. La intervenció psicopedagògica en l'etapa escolar:
 - 5.1. Elements bàsics per preparar l'entrada a l'escola.
 - 5.2. La integració escolar: consideracions psicopedagògiques per a l'èxit de la integració social.
 - 5.3. La intervenció de l'especialista. Metodologies i variables funcionals.
 - 5.4. Procés psicosocial per a l'acceptació de la diferència.
6. El suport psicotècnic pedagògic per a l'educació primària i secundària:
 - 6.1. L'aprenentatge del sistema Braille.
 - 6.2. Introducció de materials tiflotecnològics.
 - 6.3. L'educació en la mobilitat i el domini de l'espai.
 - 6.4. Materials informàtics.
7. La rehabilitació de les restes visuals:
 - 7.1. El diagnòstic clínic i principals ajuts per a l'aprofitament de la visió.
 - 7.2. El domini de les ajudes òptiques.
 - 7.3. El suport educatiu amb nens que utilitzen ajudes de rehabilitació visual.
8. Treball amb famílies.

AVALUACIÓ:

Els elements avaluats seran:

1. Dues avaluacions parcials a la fi de cada quadrimestre.
2. La presentació del comentari d'un llibre.
3. Una prova de transcripció de Braille.
4. La presentació d'un treball pràctic.
5. L'assistència i l'actitud a classe.

BIBLIOGRAFIA:

Barraga, N. *Textos reunidos*. Madrid: ONCE, 1997.

Cantavella i altres *Introducción al estudio de las estereotipias en el niño ciego*. Barcelona: Masson, 1992.

Gil, M. C. *La construcción del espacio en el niño a través de la información táctil*. Madrid: Trotta i ONCE, 1993.

Fernández Campo, J.E. *La enseñanza de la matemática a los ciegos*. 2a ed. Madrid: Crafol, 1996.

Leonhardt, M. *El bebé ciego*. Barcelona: Masson, 1992.

Leonhardt, M. *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials*. Barcelona: UOC, 1997.

Lucerg, R. *Palmo a palmo*. Madrid: ONCE, 1993.

Rosa i Ochaitia *Psicología de la ceguera*. Madrid: Alianza Editorial, 1993.

Simón, C. *El desarrollo de los procesos básicos en la lectura Braille*. Madrid: ONCE, 1994.

Pràctiques III

PROFESSORS TUTORS: Tots els professors de la Facultat d'Educació.

COORDINACIÓ DE PRÀCTIQUES: Provi DAUFÍ i MORESO

Quadrimestral. 16 crèdits.

Les pràctiques en el tercer any del currículum de la Diplomatura de Mestre estan concebudes fonamentalment per a aprofundir les estratègies psicopedagògiques i didàctiques aplicables i adaptades a aquelles àrees i activitats vinculades a l'especialitat de mestre que cursa l'estudiant.

TEMPORALITZACIÓ:

Els estudiants assisteixen a un centre escolar durant un període intensiu, matí i tarda, finals de novembre a primers de febrer.

ACTIVITATS A REALITZAR:

L'estudiant ha de col·laborar amb el mestre-tutor en la conducció del grup-classe, en l'atenció individualitzada als alumnes i en l'elaboració de les estratègies curriculars de les diverses unitats didàctiques que es treballin. Ha de redactar un diari de pràctiques que serà la base de l'elaboració de la Memòria de Pràctiques. Aquesta Memòria consta de dues parts importants. La primera és l'elaboració d'una recerca teoricopràctica basada en l'especialitat que cursa l'estudiant i que ha estat decidida d'acord amb la mestra-tutora i d'acord amb un projecte de treball prèviament establert pel professor-tutor de la Facultat d'Educació. La segona part és la valoració personal i global del conjunt de les pràctiques.

CICLE I ESCOLA ON FER LES PRÀCTIQUES:

Els estudiants de tercer curs realitzen les pràctiques en funció de l'especialitat que cursen. En concret, la distribució és la següent:

ESPECIALITAT D'EDUCACIÓ ESPECIAL:

Pràctiques en centres escolars d'educació infantil i primària en grups-classe que tinguin alumnes amb dificultats d'aprenentatge o d'integració. En aules d'educació especial. En centres d'educació especial o en altres serveis d'atenció a infants amb hàndicaps.

Els centres escolars on es duen a terme les Pràctiques formen part d'una xarxa d'escoles col·laboradores, fonamentalment d'Osona, però també de les comarques veïnes. En casos específics i personalitzats es poden fer les pràctiques en altres centres educatius no previstos.

AVALUACIÓ:

Per als estudiants, les pràctiques de tercer any comporten:

1. Assistència a l'escola durant el període intensiu establert.
2. Assistència a claustres, reunions de cicle, departaments d'escola sempre i quan l'escola ho vulgui.
3. Assistència a les sessions de formació de pràctiques.
4. Entrevistes amb el professor-tutor.
5. Presentació de la memòria de pràctiques (i del diari de pràctiques si el professor-tutor el demana)

La nota final de l'avaluació de les pràctiques serà posada pel professor-tutor de la Facultat d'Educació a partir de:

Informe escrit del mestre-tutor.

Intercanvis d'informació i entrevistes amb el mestre-tutor.

Intercanvis d'informació i entrevistes amb el propi estudiant.

Avaluació de la Memòria de Pràctiques.

Organització Escolar

PROFESSORS: Esther FATSINI i MATHEU

INTRODUCCIÓ

L'assignatura vol ser un espai de trobada entre la formació teoricopràctica rebuda de les diferents assignatures i l'experiència acumulada en els períodes de Pràctiques, sobretot en tot allò que fa referència al funcionament del centre escolar.

OBJECTIUS

- Endinsar-se en el ple coneixement de la vida d'un centre escolar.
- Sensibilitzar els estudiants de cara al treball en equip en els centres.
- Reconèixer els indicadors de l'estructura organitzativa dels centres per a millorar-ne el funcionament.

CONTINGUTS

1. Educació i organització escolar.
 - 1.1 L'organització i la gestió d'un centre educatiu al servei de l'ensenyament i l'educació.
 - 1.2 L'organització d'un centre educatiu i l'entorn social.
 - 1.3 Naturalesa i característiques de les organitzacions educatives.
 - 1.4 Organització de l'escola rural. La Zona Escolar Rural.
2. El marc legal educatiu i l'organització d'un centre escolar.
 - 2.1 Legislació escolar: de la Constitució i l'Estatut d'Autonomia a la LODE, la LOGSE i la LOPEGCE.
 - 2.2 L'actual sistema educatiu i la tipologia de centres docents. El principi de l'autonomia del centre escolar.
3. La planificació, els plantejaments institucionals del centre i l'avaluació.
 - 3.1 El Projecte Educatiu de Centre. Els plans específics.
 - 3.2 El Projecte Curricular de Centre.
 - 3.3 El Reglament de Règim Intern.
 - 3.4 El Pla Anual.
 - 3.5 L'avaluació de la gestió: la Memòria del centre. Instruments de seguiment, control i millora de projectes.
4. La comunitat educativa.
 - 4.1 Escola, societat i família. Les relacions família-escola. Les Associacions de pares i mares d'alumnes.
 - 4.2 La planificació de la tutoria i l'orientació escolar.
 - 4.3 La participació en la gestió del centre educatiu: àmbits i nivells de participació.
 - 4.4 L'escola com a espai de relacions humanes. El clima escolar.
5. L'organització dels recursos humans.
 - 5.1 Estructura d'un centre educatiu: òrgans i funcions. Organigrama.
 - 5.2 El professorat. Els equips de treball docent. La coordinació.
 - 5.3 Drets i deures del professorat.
 - 5.4 Agrupaments dels alumnes. Flexibilitat i diversitat a l'aula i al centre.
 - 5.5 Drets i deures dels alumnes.
6. L'organització dels recursos materials.
 - 6.1 L'arquitectura i els espais escolars
 - 6.2 Els equipaments i el material didàctic.
7. L'organització dels recursos funcionals.
 - 7.1 La distribució del temps i els horaris.

- 7.2 El pressupost i la gestió econòmica.
- 7.3 La documentació escolar.
- 8. Els canvis socials i culturals i l'organització del centre escolar
 - 8.1 Problemes actuals de l'organització i gestió d'un centre educatiu.
 - 8.2 L'impacte de la reforma de l'ensenyament secundari. Els problemes del medi rural.
 - 8.3 El model d'escola i els reptes de futur.

METODOLOGIA:

Es realitzaran debats a partir de temes d'actualitat, de visionat de vídeos, etc. També es faran activitats a classe de resolució de situacions, explicacions per part de la professora, comentaris de textos, treballs en petits grups i exposicions de treballs.

AVALUACIÓ:

L'avaluació global de l'assignatura es farà a partir de:

- Un treball individual sobre un tema d'organització d'un centre escolar (30%).
- Un treball en grup de síntesi (40%).
- Una prova escrita sobre els continguts del programa (30%).

BIBLIOGRAFIA:

- AA.VV. *Del projecte educatiu a la programació d'aula*. Barcelona: Graó, 1991.
- Antúnez, S. *Claves para la organización de centros escolares*. Barcelona: ICE-Horsori, 1993.
- Antúnez, S.; Gairín, J. *El projecte educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Blanch, X. *Cinc cèntims sobre la reforma educativa*. 3a. ed. Barcelona: Proa butxaca, 1999.
- Domènech, J.; Viñas, J. *La organización del espacio y del tiempo en el centro educativo*. Barcelona: Graó, 1997.
- Franch, J.; Pèlach, J. *Construir un projecte d'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización y gestión de centros educativos*. Barcelona: Praxis, 1994.
- Gairín, J.; Antúnez, S. (coord.). *Organización de centros. Nuevas aportaciones*. Barcelona: PPU, 1994.
- García, F. *Organización escolar y gestión de centros educativos*. Málaga: Aljibe, 1997.
- Les competències locals en matèria d'ensenyament a Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea d'Educació, 1998.
- Pastora, J.F. *Organización y funcionamiento de centros de educación infantil y primaria en esquemas*. Madrid: Escuela Española, 1996.
- Rul, J. *El projecte de gestió del centre educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1990.
- Santamaría, G. *Compilación legislativa básica: LODE, LOGSE, LOPEG*. Alcalá: Universidad de Alcalá, 1998.
- Santos, M.A. *Hacer visible lo cotidiano. Teoría y práctica de la evaluación cualitativa de centros escolares*. Madrid: Akal, 1990.
- Santos, M.A. *La luz del prisma. Para comprender las organizaciones educativas*. Archidona: Aljibe, 1997.
- Torrents, C.; Torrents, M. *L'escola sobre mínims*. Vic: Eumo Editorial, 1991.

Inadaptació i Treball Social en Educació Especial

PROFESSORA: Fina COLLELL i SURINYACH

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

L'assignatura pretén que l'estudiant tingui la informació i les estratègies suficients per conèixer les característiques de l'entorn familiar i social de l'alumne amb Necessitats Educatives Especials per poder valorar les necessitats que l'alumne pugui presentar en aquest àmbit. D'aquesta manera podrà orientar la família i col·laborar-hi en les situacions que sigui necessari.

CONTINGUT:

1. L'entorn familiar com a àmbit de desenvolupament de l'alumne amb NEE.
2. Marc teòric del treball amb les famílies.
3. Les famílies de persones amb disminució.
 - 3.1. El cicle vital de les famílies de persones amb disminució.
 - 3.2. Efectes d'una persona amb disminució en la família.
 - 3.3. Principals actituds familiars davant la persona amb disminució.
4. Identificació, avaluació i valoració de l'àmbit familiar:
 - 4.1. Aspectes a avaluar.
 - 4.2. Sistemes i proves d'avaluació.
 - 4.3. Identificació i determinació de les necessitats i presa de decisions.
5. Estratègies de col·laboració i intervenció en l'àmbit familiar:
 - 5.1. Funcions del mestre en la intervenció en la família.
 - 5.2. El Pla d'Intervenció Familiar.
6. Recursos i serveis comunitaris (SSAP, Serveis socials, mèdics...).

AVALUACIÓ:

Prova escrita al final del quadrimestre. Es tindrà en compte l'actitud i la participació a classe.

BIBLIOGRAFIA:

- Bott, E. *Família y red Social*. Madrid: Taurus Humanidades, 1990.
- Bronfenbrenner, U. *La ecología del desarrollo humano*. Barcelona: Paidós, 1987.
- Coca, J. *La Japonesa*. Barcelona: Destino, 1992.
- Cunningham, C. i Davis, H. *Trabajo con padres. Marcos de colaboración*. Madrid: MEC, Siglo XXI de España, 1988.
- Fernández Ballesteros, R.; Carroble, J.A.I. *Evaluación Conductual*. Madrid: Pirámide, 1991.
- Freixa Niella, M. *Família y deficiencia mental*. Ediciones Amarú / Universidad de Salamanca, 1993.
- Galindo, E. *Modificación de conducta en Educación Especial*. Mèxic: Trillas, 1980.
- Generalitat de Catalunya. *Pla integral de suport a les famílies*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social, 1993.
- Giné Giné, G. *El contexto familiar y retraso en el desarrollo: Análisi de la relación padres-bebé*. Investigación en Discapacidad. *Siglo Cero*, vol. 26, n. 157. Gener-feb, 1995.
- Kaye, K. *La vida social y mental del bebé. Como los padres crecen personas*. Barcelona: Paidós Ibérica, 1986.
- Molina García, S. *Deficiencia Mental. Aspectos psicoevolutivos y educativos*. Málaga: Aljibe, 1994.
- Muñoz González, F. *Manual para padres de minusválidos*. Asociación de Padres de Deficientes de la

- Fundación Centro de Enseñanza Especial, 1992.
- Pineda, L. A.; López, M. A.; Torres, N.; Romano, H. *Modificación de Conductas-problema en el niño*. Programa de entrenamiento para padres. Mèxic: Trillas, 1992.
- Rico Vercher, M. *Hábitos, comportamientos y conductas en la Educación Básica: su programación y Evaluación*. Alcoi: Marfil, 1987.
- Rosa, A.; Montero, I.; García, M.C. *El niño con parálisis cerebral*. Culturación, desarrollo e Intervención. C.I.D.E., 1993.
- Schaffèr, H.R. *El contexto sociofamiliar en la educación de la infancia. Temas de Infancia*. Madrid: Centro de Publicaciones del MEC / Rosa Sensat, 1993.
- Sulzer-Azaroff, B.; Roy Mayer, G. *Procedimientos del análisis conductual aplicado con niños y jóvenes*. Mèxic: Trillas, 1986.
- Vila, A. *Els fills diferents*. Barcelona: Barcanova, 1991.
- Estrés familiar (1), *Siglo Cero*, vol. 25 (1), n. 151. FEAPS, gener-febrer, 1994.
- Estrés familiar (2), *Siglo Cero*, vol. 25 (2), n. 152. FEAPS, març-abril, 1994.

Aspectes Didàctics i Organitzatius de l'Educació Especial

PROFESSOR: Robert RUIZ i BEL

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura pretén, a partir dels continguts teòrics i pràctics que es detallen a continuació, aportar instruments per tal que el futur mestre pugui afrontar l'atenció als estudiants amb Necessitats Educatives Especials.

1. Conèixer els principals aspectes normatius que influeixen en l'atenció escolar de l'alumnat amb Necessitats Educatives Especials.
2. Conèixer i practicar les activitats vinculades a l'elaboració de PCC en centres ordinaris i d'educació especial.
3. Conèixer i practicar les activitats vinculades a l'elaboració d'Adaptacions del Currículum de l'Educació Infantil i l'Educació Primària.
4. Elaborar i contrastar treballs de recerca sobre els continguts propis de l'assignatura.

CONTINGUTS:

1. El marc conceptual i organitzatiu de l'educació especial, antecedents, situació actual i futur:
 - 1.1. Models d'atenció als alumnes amb necessitats educatives especials en l'àmbit escolar, la seva evolució i situacions actuals.
 - 1.2. El model educatiu en l'educació especial: el concepte de Necessitats Educatives Especials (NEE).
 - 1.3. L'educació especial a la LOGSE i la normativa corresponent.
2. Principis que han de presidir l'organització de l'educació especial:
 - 2.1. Normalització, integració, individualització-personalització, sectorització dels serveis.
 - 2.2. Conseqüències de la planificació i organització dels serveis.
3. Característiques de la resposta educativa als alumnes amb Necessitats Educatives Especials:
 - 3.1. El projecte educatiu de centre: Centres Ordinaris i Centres d'Educació Especial.
 - 3.2. El projecte curricular de Centre: Centres Ordinaris i Centres d'Educació Especial.
 - 3.3. La identificació i la valoració de les prioritats educatives.
 - 3.4. L'elaboració de les ACI.
 - 3.5. Els canvis en els diferents nivells de concreció del currículum escolar.
4. Evolució i pràctiques de personalització i diversificació per a l'alumnat amb Necessitats Educatives Especials.
 - 4.1. Dels IEP a les ACI.
 - 4.2. Les ACI com a element del Sistema Educatiu.
 - 4.3. Elements de personalització i diversificació en una escola comprensiva i inclusiva. Aspectes Curriculars i Organitzatius.

ASPECTES PRÀCTICS:

1. Inventari i arxiu de materials curriculars, programes i sistemes d'avaluació en el camp de l'educació especial.
2. Elaboració de proves i sistemes d'avaluació i identificació de necessitats.
3. Elaboració d'adequacions curriculars individualitzades.
4. Elaboració de programes d'intervenció, estratègies educatives i/o adaptacions en les diferents àrees curriculars.

5. Elaboració, exposició i col·laboració en treballs de recerca vinculats als continguts de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es fonamentarà en el seguiment continuat del treball de l'estudiant sobre els esmentats aspectes pràctics i en un examen final.

BIBLIOGRAFIA:

- Abarca Ponce, M. P. *La evaluación de programas educativos*. Madrid: Escuela Española, 1989.
- Anderson, R. C.; Faust, G. W. *Psicología educativa. La ciencia de la enseñanza y el aprendizaje*. Mèxic: Trillas, 1979.
- Ashman, A. F.; Conway, R. N. F. *Estrategias cognitivas en educación especial*. Madrid: Santillana, 1990.
- Brenan, W. K. *El currículo para niños con necesidades especiales*. Madrid: MEC / Siglo XXI, 1988.
- Coll, C.; Marchesi, A.; Palacios J. (Comps.) *Desarrollo psicológico y educación, I, II, III*. Madrid: Alianza Editorial, 1990.
- Cunningham, C.; Davis, H. *Trabajar con los padres. Marcos de colaboración*. Madrid: MEC / Siglo XXI, 1988.
- Cruz, J. *Teorías del aprendizaje y tecnología de la Enseñanza*. Mèxic: Trillas, 1986.
- Davis, R. H.; Alexander, L. T.; Yelon, S. *Diseño de sistemas de aprendizaje. Un enfoque del mejoramiento de la instrucción*. Mèxic: Trillas, 1983.
- García Vidal, J. *Manual para la confección de programas de desarrollo individual*. Toms I, II i III. Madrid: Eos, 1989.
- Giné, C., i altres. *Educació especial. Noves perspectives*. Barcelona: Laia, 1989.
- Gisbert Alos, J. *Educación especial*. Madrid: Cincel, 1985.
- Hegarty, S.; Hodgson, A.; Clunies-Ross, L. *Aprender juntos. La integración escolar*. Madrid: Morata, 1988.
- Hegarty, S.; Pocklington, K. *Programas de integración. Estudios de casos de integración de alumnos con necesidades especiales*. Madrid: MEC/Siglo XXI, 1989.
- Mager, R. *Formulación operativa de objetivos didácticos*. Madrid: Marova, 1973.
- Mayor, J. *Manual de educación especial*. Madrid: Anaya, 1989.
- Molina García, S.; Arraiz, A.; Berenguer, M. J. *Recursos para la elaboración de adaptaciones curriculares individualizadas*. Madrid: Marfil, 1990.
- Ortega, J. L. *L'enfocament sistemàtic en Educació Especial. Dins Primeres Jornades del Grup d'Investigació en Educació Especial*. Documents d'Educació Especial, 1, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1982.
- Ortiz González, M. C. *Temas actuales de educación especial*. Salamanca: Universidad de Salamanca, 1991.
- Ruiz, R. *Adequacions curriculars individualitzades (ACI). Per als estudiants amb necessitats educatives especials*. Documents d'Educació especial, 11. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 1989.
- Sánchez, Asín, A. *Evaluación e intervención en educación especial*. Barcelona: PPU, 1992.

Aspectes Evolutius i Educatius de la Deficiència Motòrica

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

Veure el disminuït en la seva globalitat com a persona: la tasca del mestre consisteix a fomentar la maduració global, l'acceptació de la disminució i dotar de recursos alternatius.

Els aprenentatges han de tenir un caire absolutament pràctic i funcional, adaptat a la realitat del noi/a i a la seva aplicació.

El mestre ha de comptar amb la formació necessària per poder estar integrat en un equip pluriprofessional (lectura d'informes, classificació de nivell d'intel·ligència, classificacions de la Generalitat EVO, incapacitat judicial...).

CONTINGUT PRÀCTIC:

- Estudi de casos.
- Resoldre situacions educatives.
- Visita a centres especialitzats.
- Treball de camp

CONTINGUT TEÒRIC:

1. Definició, etiologia i característiques de les diferents problemàtiques motrius:
 - 1.1. Paràlisi cerebral infantil.
 - 1.2. Lesió medul·lar.
 - 1.3. Malalties víriques: poliomielitis...
 - 1.4. Malaltia d'Alzheimer.
 - 1.5. Esclerosi múltiple.
 - 1.6. Espina bífida.
 - 1.7. Patologies associades:
 - 1.7.1. Retard mental.
 - 1.7.2. Trastorns sensorials.
 - 1.7.3. Trastorns de personalitat.
 - 1.7.4. Crisis epilèptiques.
2. Desenvolupament cognitiu, psicomotor i nivell de comunicació:
 - 2.1. Desenvolupament cognitiu:
 - 2.1.1. Etapes evolutives (Piaget)
 - 2.1.2. Trastorns característics.
 - 2.2. Desenvolupament psicomotor:
 - 2.2.1. Esquema corporal.
 - 2.2.2. Orientació espaciotemporal / lateralitat.
 - 2.2.3. Adaptacions.
 - 2.3. Desenvolupament del nivell comunicatiu:
 - 2.3.1. Funció simbòlica.
 - 2.3.2. Llenguatge comprensiu i expressiu.
 - 2.3.3. Sistemes de comunicació no vocals, i adaptacions electròniques i informàtiques.
 - 2.4. Desenvolupament social:
 - 2.4.1. Models de relació mestre-nen.
 - 2.4.2. Dinàmica de grup.

2.4.3. Interacció amb l'entorn.

3. Intervenció educativa en el camp de la paràlisi cerebral:

- 3.1. Anàlisi de situació (equip multiprofessional).
- 3.2. Objectius: a llarg termini (projecte de vida) i a curt termini.
- 3.3. Estratègies educatives:
 - 3.3.1. Aprenentatges: conductual i d'autonomia.
 - 3.3.2. Contingut.
 - 3.3.3. Teràpies ocupacionals.
 - 3.3.4. Avaluació, seguiment, anàlisi de dades i revisió d'objectius.

4. Tipus d'intervenció:

- 4.1. Equip mèdic i diagnòstic.
- 4.2. Servei d'estimulació precoç / tractament i orientació familiar.
- 4.3. Escola normalitzada / escola normalitzada amb suport / escola especial.
- 4.4. Centres de formació adaptada.
- 4.5. Centres o tallers ocupacionals.
- 4.6. Centres especials de treball / escoles-taller.
- 4.7. Serveis d'integració laboral (EAL, SIIL...).

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de l'assignatura caldrà superar satisfactòriament cadascun d'aquests punts:

Examen final sobre el temari de l'assignatura.

Treball de curs.

Participació i assistència a classe.

BIBLIOGRAFIA:

Ajuriaguerra, J. de. *Manual de psiquiatria infantil*. Barcelona: Toray-Masson, 1983.

Basil, C. *Sistemes de comunicació no-vocal per a nens amb disminucions físiques*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1985.

Basil, C.; Soro, E.; Rosell, C. *Sistemas de signos y ayudas técnicas para la comunicación amentativa y la escritura*. Barcelona: Masson, 1998.

Botella, E. *L'esport i la paràlisi cerebral*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social, 1992.

Breviario Dsm-III-R. *Criterios diagnòsticos*. Barcelona: Masson, 1988.

Casals, A. *Ajuts tecnològics per a disminuïts físics*. Barcelona: Societat Catalana de Tecnologia, 1998.

Gallardo, M.V.; Salvador, M.L. *Discapacidad motórica, aspectos psicosociales y educativos*. Málaga: Aljibe, 1994.

Mas i Dalmau, J. *Psicopedagogia de la paràlisi cerebral infantil*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1984.

Piaget, J. *Psicología del niño*. Madrid: Morata, 1984.

Puigdemívol, I. (coord.) *Necessitats educatives especials*. Vic: Eumo Editorial, 1993.

Sánchez, R. *Ordenador y discapacidad*. Madrid: CEPE, 1997.

